

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani,
Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis,
Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non
Problematicæ Disquisitiones ... Tomus ...**

**Escobar y Mendoza, Antonio de
Lugduni, 1652-1663**

Index Capitvm Et Problematum, quæ in hoc Quarto Tomo continentur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80586](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80586)

INDEX

CAPITVM ET PROBLEMA-

tum, quæ in hoc Quarto Tomo
continentur.

LIBER XXVIII.

*Decalogi Præceptum pri-
mum. pag. 1.*

SECTIO I.

*De primo Decalogi Præcepto, Receptio-
res absque lue Sententia. p. 2.*

- Cap. 1. **D**E virtutis Reli-
gionis essen-
tia ibid.
2. De Oratione
vniuersim. ibid.
3. De horis Canonicis nonnulla
præmitto. p. 4
4. De iis, qui horas Canonicas pri-
uatim recitare tenentur. pagi-
na 5.
5. De officio, quod Clerici, Benefi-
ciati, & Religiosi recitare tenen-
tur. p. 7
6. De modo quo officium, Canoni-
cum est recitandum, vt satisfiat
præcepto. ibid.
7. De tempore, ordine, loco, corporis
habitu, ac situ ad diuini officij re-
citationem. p. 8
8. De Peccato non recitandi officium
aut partem omittendi. p. 9
9. De causis excusantibus ab officij
Canonici recitatione. ibid.
Esob. & Mend. Theol. Mor. Tom. IV.

10. De restitutione gerenda ab iis
qui culpabiliter officium Cano-
nicum omittunt. p. 10
11. De oratione publica seu facta in
choro officij Canonici recitatio-
ne. p. 11
12. De causis excusantibus Benefi-
ciatum à choro, vt non obstante
illius absentia distributiones lu-
cretur. p. 13.
13. De Adoratione. p. 16
14. De Sacrificio. p. 19
15. De vitiis virtuti Religionis oppo-
sitis ac primum de Superstitione
p. 20.
16. De Idololatria. ibid.
17. De Diuinatione. p. 21
18. De Magia. p. 22
19. De Maleficio. pag. 23
20. De Vana obseruatione. p. 24
21. De Blasphemia. p. 26
22. De Tentatione Dei. p. 27
23. De Sacrilegio. p. 28

SECTIO II.

*De Præcepto primo Decalogi Problema-
ta. p. 30.*

- Cap. 24. **C**irca orationem in com-
muni. ibid.
Probl. 1. Religio, qua Deus colitur di-
stinguitur, & non distinguitur à
religione, qua sancti coluntur. ibid.
2. Possumus, & non possumus anima-
bus Purgatorij nos commendare,
& ad illas orationem fundere.
pag. 31.

6 3. Animæ

Index Capitum,

3. Anſina in purgatorio commoran-
tes poſſunt, & non poſſunt pro
nobis orare. ibid.
4. Vt infallibiliter à Deo impetre-
mus, quod poſtulamus, neceſſa-
rium, & neceſſarium non eſt, vt
vt pro nobis ipſis ea oratio fiat.
ibid.
5. Stantibus quatuor conditionibus,
quas D. Thom. requirit ad oratio-
nis efficaciam, Deus petita ex iu-
ſtitia concedit, & non concedit ex
iuſtitia. p. 32
6. Oratio oblata pro pluribus quoad
impetrationem prodeſt, non pro-
deſt æque ſingulis ac ſi pro ſingu-
lis offerretur. ibid.
7. Præceptum orationis obligat, &
non obligat, cum per contritio-
nem aut Sacramentum ad gra-
tiam nos volumus diſponere. ibi-
dem.
8. Cum primum rationis incipit vſus
tenemur, & non tenemur ora-
tione vti. p. 33
9. Præceptum orationis inſtat, & non
inſtat, cum ex obligatione Sacrum
audimus. ibid.
10. Qui orationem omittit, quando
orare tenetur, peccat, & non pec-
cat, contra Religionem. ibi-
dem.
- Cap. 25. Circa priuatam horarum
Canonicarum recitationem. ibi-
dem.
11. Episcopuſ poteſt, & non poteſt
imponere obligationem recitandi
horas Canonicas Clericis ſolum in
minoribus conſtitutis. ibid.
12. Beneficium, cuius fructus exi-
gui ſunt, obligat, & non obligat
ad horarum recitationem. p. 34.
13. Si Beneficiarius impediatur
per vim, vel fraudem à confe-
cutione fructuum Beneficij, eſt,
& non eſt obligatus, hoc titulo
horas recitare. ibid.
14. Si vigeat in aliqua Eccleſia
conſuetudo vt primo, vel ſe-
cundo anno poſſeſſionis Bene-
ficij nullus fructus Beneficiatus
acquirat neque poſt mortem il-
li reſeruentur, debet & non de-
bet eo tempore horas recitare.
p. 35.
15. Solus tituluſ Beneficij cum ſpe
poſſeſſionis, & fructus, ſuffi-
cit, & non ſufficit ad inducen-
dam recitandi obligationem. ibid.
16. Ad inducendam recitandi obli-
gationem neceſſarium eſt, & non
eſt, poſſeſſionem Beneficij eſſe
pacificam. p. 36.
17. Habens beneficium iniuſte, vel
impediens iniuſte alium ab illius
poſſeſſione tenetur, & non tene-
tur horas recitare. ibid.
18. Religionum conſuetudo reci-
tandi horas Canonicas obligat, &
non obligat ſub graui piaculo Re-
ligioſos, & moniales, ne illas omi-
tant. ibid.
18. Religioſus ex diſpenſatione Pon-
tificis extra clauſtrum degens te-
netur, & non tenetur horas recita-
re, ſi diſpenſatio in perpetuum ſit.
p. 87.
19. Tenentur, & non tenentur
recitare Religioſi eiecti, fugitiui,
& ad triremes damnati. ibid.
20. Ordinatus ad titulum patrimonij
poteſt, & non poteſt officium reci-
tare, ſecundum formam quæ illi
magis liberit. ibid.
21. Pij V. & Clementis VIII. præ-
ceptum ſub graui poena obligat, &
non obligat, diebus ſingulis iuxta
formam breuiarij Romani reci-
tare, p. 38
22. Potens recitare alia formula præ-
ter ea quæ breuiario Romano
præſcribitur, poteſt & non poteſt
illa omiſſa, per breuiarium Ro-
manum recitare. ibid.
23. Si Clericus beneficiatus Medio-
lanenſis, vbi breuiarium Ambro-
ſianum vigeat, Romam pergat, tene-
tur, & non tenetur, inibi, non Ro-
mano, ſed Ambroſiano vti. ibid.
24. Religioſi exēpti vtentes Romani
breuiarij formula poſſunt, & non
poſſunt ſeſe in Diceceſanis feſtiui-
tatibus conformare, omiſſo officio
feriæ, vel ſæcti, quod à Romana Ec-
cleſia illa die præſcribitur. p. 39
25. Episcopuſ poteſt, & non poteſt
conſtituere, vt omnis Cleruſ ſuæ
Diceceſis feſtiuitatem alicuius ſan-
cti celebret, cum iuxta breuiarij
Romani Rubricas de alio ſancto
vel de feria erat recitandum. ibid.
26. Satisfacit, & non ſatisfacit præ-
cepto recitandi, qui die de quo reci-
tandum eſt de feria, recitat de Di-
uo, & contra. p. 40
27. In

ELSCOL

Theol. I

Tom. II

E

3

& Problematum.

27. Interrumpere officium absque causa extra chorum, est & non est mortale. ibid.
28. Mortale est, & mortale non est, missam dicere priusquam matutinum recitetur. p. 41
29. Obligatus horas Canonicas recitare tum ratione Ordinis, tum ratione Beneficij, tum Religiosi Ordinis causa perpetrat omittens, & non perpetrat tria peccata. ibid.
30. Subdiaconi & Diaconi tenentur & non tenentur horas recitare, sola ex antiqua consuetudine, quæ vim præcepti habet. ibidem.
31. Subdiaconus suæ ordinationis die, tenetur, & non tenetur totum diuinum officium recitare. p. 42
32. Subdiaconus die, qua in sacris constituitur, tenetur & non tenetur vllas illius diei horas recitare. ibid.
33. Si quis, subdiaconatu suscepto, nequeat ob carentiam Breuiarij, aut alias ob causas recitare officium, tenetur, & non tenetur alias preces æquivalentes persolvere. p. 43
34. Peccant, & non peccant lethaliter Clerici in sacris constituti, qui diuinum officium cum voluntaria mentis euagatione recitant. ibid.
35. Recitans priuatim officium debet & non debet illud exprimere, vt se ipsum exaudiat. ibidem.
36. Officium sola mente recitans satisfaciō & non satisfaciō obligationi. p. 44
37. Regulares ex speciali priuilegio possunt & non possunt priuatim totum diuinum officium mentaliter exprimere. ibid.
38. Longissima diuini officij interruptio absque causa gesta, est, & non est lethalis. ibid.
39. Veniale est, & non est veniale dicere matutinum vespere, & laudes sequentis diei aurorâ, etsi honesta causa non adsit. pagina 45
40. Recitandi officium canonicum obligatio incipit & non incipit à media nocte antecedentis diei, & vsque ad mediam noctem diei subsequētis producitur. ibidem.
41. Hora secunda post meridiem terminata, dieiſque vespertis, & Completorio potest quis, & non potest statim recitare matutinum & laudes diei sequentis. ibidem.
42. Vt pridie possit quis Matutinum & laudes licite recitare, requiritur & non requiritur, aliqua honestans causa. p. 46
43. Incipit quis hodiernum officiū paulo ante mediam noctem sequentis diei recitare, & post perfectam mediam illam noctē prosequitur & absoluit hoc implet & non implet recitandi præceptum. ibid.
44. Veniale, & non est veniale horas recitare, dum necessitati corporeæ miseræ das operam succurrendæ. p. 47
45. Mortale est, & non est mortale longius officium in breuius commutare (v.g.) officium de feria aut de sancto in perbreue de Resurrectione officium. ibid.
46. Qui citra contemptum vna vel altera die omittit officium recitare, delinquit lethaliter, & lethaliter non delinquit. p. 48
47. Peccat, & non peccat lethaliter, qui vnam integram horam omittit recitare. ibid.
48. Omittens priuatim recitare Litanias Rogationum diebus, perpetrat & non perpetrat mortale piaculum. p. 49
49. Mortale est & mortale non est Litanias D. Marci solemniter nõ recitare. ibid.
50. Delinquit & non delinquit lethaliter, qui secunda Nouembris die officium defunctorum non recitat. p. 50
- Cap. 26. Circa causas quæ à recitatione horarum priuata excusant. ibid.
- Problem. 51. Degradatio eximit, & non eximit Clericum à recitandi horas obligatione. ibid.
52. Qui ob ægri tudinem, aut superuenientem occupationem haud potest totum officium recitare: tenetur, & non tenetur, illius partem dicere. pag. 51.

Index Capitum,

53. Si medicus dubius est, num ager maiorem officij partem possit sine graui incommodo recitare, debet, & non debet ille recitationi illius maioris officij partis dare operam. *ibid.*
54. Qui caret visu, aut Breuiario memoriter autem fideliter tenet maiorem officij partem tenetur eam recitare. *ibidem.*
55. Impotens est quis recitare solus, potest tamen cum socio, quem habet ad manum, tenetur hic, & non tenetur officium dicere. *p. 52*
56. Sciens vespere impediendum se esse à recitatione, tenetur, & non tenetur mane recitare. *ibidem.*
- Cap. 27. Circa pœnam non recitanti priuatim Beneficiato appositam. *ibid.*
57. Primo semestri beneficiatus habet, & non habet restituendi fructus aliquam licet non ita rigidam obligationem, horas omittens. *ibid.*
58. Omittens vno, vel ultero die horas Canonicas tenetur, & non tenetur, aliquid restituere. *p. 53.*
59. Qui possidet tenue beneficium, & partem notabilem alicuius horæ omittit, tenetur, & non tenetur aliquid restituere. *ibidem.*
60. Omittens partem leuem alicuius horæ, tenetur, & non tenetur, aliquid restituere. *p. 54.*
61. Quis partem leuem singulis in horis omittit, cuius omisso comparatione totius officij dici grauis quantitas censeri potest: hic obligatus est, & non est obligatus restituere. *ibidem.*
62. Recitans sine vllò attentione, tenetur, & non tenetur restituere. *ibid.*
63. Excusatur, & non excusatur beneficiatus ab integra, ob horarum omissionem restitutione: si beneficium alia munera habeat annexa, nempe curam animarum. *p. 55.*
64. Pensionarius, & beneficiatus simplex, cui nullum onus est anacum præter horarum recitationem, potest, & non potest, aliquos fructus retinere ob obligationem ad deferendum habitum; & tonsuram. *ibid.*
65. Distributiones quotidianæ & grossæ fructus quos Canonici amittunt ob omissionem priuatam recitationem, sunt, & non sunt applicata mensæ Capitulari, sicut sunt applicata ob non residentiam. *ibid.*
66. Beneficiatus non recitans, potest, & non potest sibi applicare fructus, si verè sit pauper, *pag. 56.*
67. Pensionarius non recitans Officium paruum Deiparæ potest, & non potest à beneficiario pensionem accipere, potest, & non potest ipse beneficiatus eam retinere. *ibidem.*
- Cap. 28. Circa publicam in choro Horarum Canonicarum celebrationem. *ibid.*
67. Episcopus tenetur, & non tenetur, diuinum officium in Ecclesia perfoluere. *ibid.*
68. Parochus ratione sui officij tenetur, & non tenetur officium diuinum publice recitare. *pagina 57.*
69. Præbendatus, ut absit à choro, cedit distributionibus, nec ob eius absentiam officium dimittitur, nec sine debita decentia celebratur: Hic quidem choro non assistens peccat, & non peccat lethaliter. *ibid.*
70. Præbendatus choro assistens quomodocumque, sine attentione, lucratur, & non lucratur distributiones assistentibus concessas. *p. 58.*
71. Præbendatus, submissa voce suam partem recitans, vel non recitans, sed attendens solum ad partem, quam alter recitat choro, lucratur, & non lucratur dimidiam distributionum partem. *p. 59.*
72. Qui suam partem canit, & percipere non potest quam alter concinit choro, debet, & non debet supplere priuatim eam partem, ut possit integras distributiones percipere. *ibid.*

73. Capitulum

ELSCOL

Theol

Tom II

E

& Problematum.

73. Capitulum percipiens distributiones, quas Præbendatus absens percepturus erat, si choro adesset, tenetur, & non tenetur solvere pensionem, & charitativum subsidium, quæ præbendæ distributionibus imposita sunt. *ibid.*
74. Præbendati infirmi & impediti, & in utilitatem Ecclesiæ occupati, lucrantur, & non lucrantur distributiones illas, quas absentes amittunt, ac si personaliter residerent. *p. 60*
- Cap. 19. Circa causas excusantes Præbendam à choro, ut non obstante illius absentia, distributiones lucratur. *ibid.*
75. Gravis infirmitas in Præbendato, qui ante illam choro non solebat interesse, eum efficit, & non efficit præsentem, ut fructus, distributiones percipiat. *ibid.*
76. Præbendatus qui extra locum residentia infirmatur, lucrat, & non lucratur, distributiones, cum ex legitima causa abest. *p. 61*
77. Excommunicatus vitandus fructus, & distributiones officio respondententes lucratur, & non lucratur, si horis celebrandis interfuit. *ibid.*
78. Qui vacans evidenti sua Ecclesiæ utilitati, extra locum Beneficij existens, lucrat, & non lucratur distributiones. *ibid.*
79. Fructus & distributiones debentur, & non debentur Præbendato, qui occupatur in negotiis evidentem Ecclesiæ utilitatem importantibus, si negotia extra officij tempus valeant rectè expediri illo vero tempore officij celebrandi expedit. *p. 62*
80. Præbendatis committuntur Ecclesiæ negotia Matutino tempore expedienda, ille verò tunc propria gerit negotia, Ecclesiæ negotia vespere expediturus: hic nullas lucrat, hic aliquas lucrat distributiones. *ibid.*
81. Canonici qui præsentem Pœnitentiarum, designantur in illius adiutorium ad confessiones audiendas ob pœnitentium multitudinem: lucrantur, & non lucrantur distributiones Officij divinis adstanti designatis. *p. 63*
82. Episcopus potest, & non potest ex Ecclesiâ Collegiata assignare suo servitio non solum duos, sed plures Canonicos, qui fructibus præbendæ fruuntur, etiam si choro non interint. *ibidem.*
83. Privilegium percipiendi fructus in absentia concessum Pontificis familiaribus: extenditur, & non extenditur ad familiares Cardinalium, & Legatorum. *ibid.*
84. Privilegium percipiendi fructus in absentia extenditur, & non extenditur, ad eos, qui in servitio, seu officijs Regis, vel Supremi Principis occupantur. *p. 64*
85. Studentes Theologiam, seu ius Canonicum, in studio generali, aut celebri Vniuersitate, ut lucrentur fructus, debent, & non debent petere ab Ordinario licentiam. *ibid.*
86. Obvinentes Parochiales Ecclesias possunt, & non possunt ex Ordinarij facultate à suis Ecclesijs studij causa abesse fructus, que lucrari. *ibid.*
87. Tempus à iure concessum studentibus potest & non potest ad septennium extendi. *p. 65*
88. Si Beneficium constat ex distributionibus quotidianis solum: eas lucratur, & non lucratur absens studij ratione. *ibid.*
89. Episcopus ad breue tempus, & ex causa aliqua rationabili potest, & non potest privilegium cedere ut quis valeat à residentia chori excusari, & distributiones in absentia consequi. *p. 66*
90. Ex Ecclesiæ statuto à fundatore facto potest quis, & non potest excusari longiori trium mensium tempore ab horarum Canoniarum assistentia, & nihilominus fructus, ac distributiones lucrari. *ibid.*
91. Ex statuto facto à Capitulo, vel ab Episcopo ex Capituli consensu potest præbendatus, & non potest, ultra tres menses choro abesse, & tamen distributiones tempore absentia respondententes percipere. *p. 67*
93. Potest

BAR
MOR
E. IV
E V

Index Capitum,

93. Potest, & non potest ex consuetudine introduci, ut interessentes diuinis officijs, nullas distributiones lucrentur. *ibid.*
94. Si Capituli, antequam diuidatur distributiones, mandet alicui Canonico donari eas, quæ amiserat: poterit, & non poterit eas accipere. *p. 68*
95. Inualida est, & non est remissio, quam Canonici faciunt ei, qui ob absentiam à Choro distributiones iam amisit. *ibid.*
- Cap. 30. Circa Vitia Religioni opposita ac primum circa Superstitionem. p. 69*
96. Superstitio est, & superstitio non est, die Dominica ieiunare. *ibid.*
97. Veniale est, & veniale non est, die Dominica semper ieiunare, cum nec oboritur scandalum nec adest error, sed propter aliquem bonum finem. *ibid.*
98. Vouens ieiunare die in qua incidit festum aliquod (ex.gr.) Annunciationis, si id incidat, potest, & non potest ipsa die Dominica ieiunare. *ibid.*
99. Diuersi Donationis modi constituunt, & non constituunt diuersas in genere moris species necessario fatendas. *p. 70*
100. Est, & non est differentia specifica necessariò fatenda inter demonis tacitam, & expressam inuocationem. *p. 71*
101. Omnis diuinitio siue tacita sit siue expressa, pertinet, & non pertinet ad superstitionem. *ibidem.*
102. Agendum est, & agendum non est, quod assolet demon in engumenis, vel alibi apprensus bonum consulerit. *ibid.*
103. Licet & non licet, ex Astris futura, & occulta prædicere non certo, sed probabiliter tantum *p. 72.*
104. Ex Astris futura contingentia probabiliter prædicere, non certo est, & non est motu proprio Sixti V. interdictum pro foro interno. *ibid.*
105. Dubia hæc tenuissima futurorum contingentium prædictio, est & non est pro foro externo in motu proprio Sixti V. contenta. *p. 73.*
106. Illi, quos Zahories vocitant, possunt, & non possunt absque arte demonis ea videre, quæ se affirmant aspicere. *ibidem.*
107. Cum duo, æquali electorum numero, ad Beneficium electi sunt, licet, & non licet, electionem alterutris sortibus diuisorijs terminare. *p. 74*
108. Licet, & non licet sortibus diuisorijs uti, ad terminandas lites inter Clericos circa electionem ad Beneficium, vel officium Ecclesiasticum. *p. 75*
109. Iure naturali interdicuntur, & non interdicuntur iure naturali, sortes diuisoriae in electionibus Ecclesiasticis. *ibid.*
110. Electio ad Ecclesiastica officia per sortes diuisorias est, & non est ipso iure irrita. *p. 76*
111. Sortes Consultoriae sunt, & non sunt licitæ. *ibid.*
112. Lata est, & lata non est excommunicatio aduersus Clericos sortibus diuinatorijs videntes. *ibidem.*
113. Astrologi, & diuinatores tenentur, & non tenentur pretium pro diuinatione acceptum restituere, si res non euenit. *p. 77.*
114. Si quis innocens ab iniquo ludice damnetur, ut vel in duello pugnet, quo se ab obiecto crimine purget vel mortem subeat, sine superstitionis periculo potest, & non potest duellum acceptare. *ibid.*
115. Stryges verè, & non verè alia in loca ad nocturnos conuentus corporaliter transferuntur. *p. 78.*
116. Superstitio vanæ obseruantia cum solum est pactum cum demone implicitum seu tacitum, potest, & non potest esse venialis ex materiae paruitate. *p. 79.*
117. Licet, & non licet sanctorum Reliquias collo gestare. *ibidem.*
118. Peccatum admissum gestando Reliquias in collo, si id non sit directe contra cultum eis debitum, habet, & non habet specialem

ELSCO

Theol

Tom II

E

& Problematum.

- cialem malitiam necessario fatendā. p.80
119. Vfus excufat, & non excufat a fuperftitione feindentes venas iumentorum in alicuius fancti foemni, aut colligentes herbas, aut alia fimilia gerentes ibidem.
120. Permittendæ funt, & non funt permittendæ fœmina carminatrices, vulgo, *Enfalmandas*, ò *Santiguadoras*. pagina 81.
121. Miſſæ illæ, quæ de Amador, aut Diu. Gregorij vocitantur, continent, & non continent fuperftitionis fufpicionem. ibidem.
122. Quando ex circumſtantijs deprehendi nequit, an effectus ex bono an ex malo Angelo, an ex cauſa naturali procedat; iudicandum eſt; prouenire à dæmone, & non iudicandum eſt, à dæmone, ſed à bono Angelo, aut à cauſa naturali procedere. p.82.
123. Damnandum eſt, & non eſt damnandum Saluatorum munus. ibid.
124. Virtus Saluatorum licite id munus obcutium, naturalis eſt, & non gratia gratis data: gratia eſt gratis data, & non vis naturalis. p.83
125. Superſtitioſus eſt, & non eſt, vſus imaginum, numerorum, & figurarum Astrologiæ artificialium ad quosdam miros effectus. ibidem.
126. Superſtitioſus eſt, & non eſt Alchimix vſus, ad verum, aurum, & argentum ex inferioribus metallis conficiendum. pagina 84.
127. Licet, & non licet, à malefico ad ſoluenda maleficia maleficio parato, id petere. ibid.
128. Licet eſt, & non eſt licitum, maleficum minis cogere, vt maleficium ſoluat. 85
129. Quando maleficus neſcit medium licitum, & illicitum maleficii ſoluendi, integrum eſt & non eſt, abſolutè ab eo maleficii petere diſolutionem. ibidem.
130. Licet, & non licet, maleficii ſigillum deſtruere, ad obtinendam fanitatem. p.86
131. Licet, & non licet adiutori, præcipere dæmoni ſuperiori vt inferiorem è corpore pellat. Vbi plura de Adiuratione. ibidem.
132. Ex curioſitate, aut leuitate res vanas & inutiles dæmonem in energumeno exiſtente in, interrogare, lethale eſt & non eſt lethale, ſed veniale ſolummodo. p.87.
134. Superſtitioſum eſt, & non eſt, ſignum à dæmone petere quo teſtetur, ſe à corpore energumeni exire, & tanquam eſſe rediturum. p.88
135. Eſt, & non eſt ſuperſtitioſum. flagellis, & alapis dæmoniacum percutere. ibid.
136. Sapit, & non ſapit ſuperſtitionem, ſumo hypericantis, rutæ, cornuum. Itecorilque caprini dæmoniacum ab Exorcifta difatigari. p.89.
137. Licet, & non licet Exorciftis conuiuere petitioni dæmonis ab obſeſſi corpore agrefſuri. ibidem.
138. Superſtitio eſt, & non eſt lethalis, irrationales creaturas nocentes fructibus vanè adiurare. ibidem.
139. Superſtitioſum eſt, & non eſt irrationabilibus animalculis liitem excitare, ne ſententia lata aduerſus ea, fructibus noceant. p.90.
140. Episcopus ex Tridentini facultate, poteſt, & non poteſt, Sancti alicuius antiqui nondum Canonizati Reliquias approbare, vt publice venerentur. ibidem.
141. Tridentini decretum prohibet Reliquiarum venditionem, prohibet amplius quam venditionem earum ſimoniacam, & non amplius quam ſimoniacam venditionem prohibet. pagina 91.
142. Sacrilegum furtum eſt, & non eſt furtum ſacrilegum, furripere Reliquias, authoritate eius Præſecti Eccleſiaſtici, cui locus Sacer, & Reliquiarum cuſtodia commiſſa eſt. ibid.

Index Capitulorum,

143. Lata est, & non est lata, contra Reliquiarum fures excommunicatio. *ibid.*
144. Clericis in minoribus constitutis licet, & non licet Reliquias tangere, aut contrahere. *pagina 92.*
145. Licet, & non licet omnibus Clericis Minorum Ordinum, vasa sacra, ubi Reliquiæ Diuorum includuntur, in processibus deportare. *ibid.*
146. Excommunicationis poenam incurrit, & non incurrit, qui Reliquias, quas Agnos Dei vocitant, vel ratione materiæ venales exponit. *ibid.*
147. Sine leui saltem piaculo laici possunt, & non possunt Agnos Dei tangere. *p. 93*
- Cap. 31. Circa Tentationem Dei* *ibidem.*
148. Tentat, & non tentat Deum, qui miraculoso effectu vult, vt Deus suam voluntatem manifestet circa aliquem futurum euentum. *ibid.*
149. Tentatio interpretatiua aut virtualis Dei absque infidelitate contingens, potest, & non potest venialis esse culpa, ex materiæ paruitate. *ibidem.*
150. Purgatio, seu probatio illa innocentiae in qua dabatur Eucharistia suspectis de crimine, vt illa sumpta se immunes esse à crimine ostenderent: per se licita est per se non est licita. *pagina 94.*
- Cap. 32. Circa blasphemiam.* *pagina 95.*
151. Dictum contumeliosum debet, & non debet falsitatem continere ad Blasphemiam rationem. *ibid.*
152. Blasphemia potest, & non potest in solis factis, & signis adesse. *ibid.*
153. Blasphemia in Deum differt, & non differt specie à Blasphemia in Diuos. *ibid.*
154. Omnes blasphemie in ratione Blasphemiam differunt specie, & specie non differunt. *p. 96*
155. Explicanda est, & non est in Confessione blasphemiarum diuersas, vel in Deum, vel in Diuos. *ibid.*
156. Hæreticales blasphemiae sunt, & non sunt hæ: *Denego Deum, Denego Crucem, Denego Euangelia*, cum non absolute, sed conditionate quis profert eas, ad alicuius rei testificationem, v.g. *Denego Deum, si ita non est.* *pagina 97.*
157. Hæc propositio: *Hoc est verum sicut Deum est in celo, vel natus ex Virgine, Credi potest sicut Euangelium*: blasphemia est, & non hæreticalis. *ibid.*
158. Hæc propositio: *Regem D. Petrum, Antonium*, &c. est, & non est hæreticalis blasphemia. *ibidem.*
159. Hæc propositio, aut iuramentum: *Per vitam Dei, Per vitam D. Petri*: est, & non est blasphemia. *ibidem.*
160. Blasphemia est, & non est blasphemia creaturarum maledictio. *p. 98*
161. Blasphemia sunt, & non sunt blasphemia iuramenta, *Per corpus Dei, Per Dei sanguinem, per caput, per capillos, per pedes.* *ibidem.*
162. Iuramentum per intemeratam Deiparæ Virginitatem, est, & non est blasphemia. *pagina 99.*
163. Blasphemum est, & non est blasphemum omne iuramentum falsum, vel iniustum. *ibidem.*
164. Præter fraternam correctionem iure naturali requisitam, debet, & non debet audiens blasphemantem reprehendere, siue blasphemus illa obiurgatione corrigendus sit, siue non. *ibid.*
165. Blasphemus post condemnationem, est, & non est tanquam infamis à testimonio repellendus. *p. 100.*
166. Domini Inquisitores cognoscunt, & non cognoscunt de blasphemis non hæreticalibus. *ibid.*
- Cap. 33. Circa Sacrilegium crimen Religioni oppositum.* *p. 101*
167. Simonia est, & non est Sacrilegium. *ibid.*
168. Sacrilegium est, & non est sacrilegium legatorum retentio. *ibid.*
169. Furtum,

ELSCO

Theos

Tom II

E

& Problematum.

169. Furtum, & rapina bonorum titulo Ecclesiastico acquisito. rum non est sacrilegium. pagina. 102.
 170. Sacrilegium est, & non est Sacrilegium cuiuscumque voti violatio. ibid.
 171. Irreverentia in Eucharistia Sacramentum est, & non est irreligiositas alia à Sacrilegio distincta. ibid.

LIBER XXIX.

Decalogi Præceptum secundum.

SECTIO I.

De Præcepto secundo Receptiores sine lte Sententia. p. 104.

Caput 1. VID, & quotuplex Iuramentum. pagina 104.

2. De Iuramenti Promissoris Obligatione. pag. 106.
3. De Conditionibus requisitis, ut sit licitum Iuramentum. pagina 107.
4. De iis, qui iurare possunt, & quo sensu iurare teneantur. pag. 108.
5. De peccato iurantis ex consuetudine. p. 109.
6. De peccato Iuramentum violantis. ibid.
7. De Periurij poenis. pagina 110.
8. De modis, quæ obligatio Iuramenti tollitur. ibidem
9. De Voti essentia. pag. 112.
10. De Materia Voti. pagina 113.
11. De Voti Obligatione. pagina 114.
12. De Voto Pœnali. pagina 115.
13. De Voto Conditionali. pagina 116.
14. De personis, quæ possunt vovere. ibidem

15. De modis, quibus votum extinguitur, nempe Irritatione, Commutatione, & Dispensatione. pag. 117

SECTIO II.

De Præcepto secundo Problemata. pag. 120.

Caput 16. Circa modos ac formulas Iuramentum constituentes. pagina. 120

Problem. 1. Verbum *Iuro* non exprimendo per quid iuretur; inducit, & non inducit verè Iuramentum. ibidem

2. Ad verum Iuramentum opus est, & non est opus, rem in testem adductam esse in se sacram, sed satis est, & satis non est, sacram esse in iurantis existimatione. ibid.

3. Tenetur quis & non tenetur vero Iuramento, quando profert verba, quæ re vera Iuramenta non sunt verb-grat. Vere faciam hoc, at intendit iurare per illa credens esse Iuramentum. pag. 121.

4. Hoc Verbum, *sicut credo in Deum*, vulgò *Como creo en Dios* est, & non est Iuramentum. ibid.

5. Verba hæc, *Non credo in Deum*, vel *Abnego Deum*, vel *Non est potestas in Deo*, si hoc non est ita, sunt, & non sunt Iuramenta. ibidem.

6. Verba hæc, *Coram Deo ita est*, vel *Deus sit, ita esse*, vel *Deus ita esse videt*, sunt, & non sunt Iuramenta: Sed sunt & non sunt acquiuoca. pag. 122.

7. Verbum hoc, *Testis est mihi Deus*, est & non est Iuramentum. ibidem.

8. Verba hæc: *viuit Deus*, vel *Deus est veritas* inter Iuramenta sunt, & non annumeranda. ibidem.

9. Hæc particula *Per meam animam*, vel *In mea anima* Iuramenta esse, & Iuramenta non esse, reputantur. p. 123.

10. Est, & non est Iuramentum hæc formula, *In mea conscientia*, vel

Per

BAR
MOR
I. IV
IV

Index Capitum,

- Per meam conscientiam.* ibid.
11. Iuramentum est, & non est hæc formula vulgaris: *iuro a mi, o por mi.* ibid.
12. Iuramentum est, & non est fidei interpositio illa: *In fide mea. Per fidem meam Regiam, viri boni, aut nobilis: vulgò a fide quien soi, En buena fe. En buena fe iurada.* ibid.
13. Iuramentum est, & non est hæc formula. *Per meam vitam. Sic Deus me adiuvet.* Vbi de reliquis iurandi formulis, haud problematicè, iudicium fero. p. 124
- Cap. 17. Circa naturam & essentialitatem Iuramenti, & vitia contraria. p. 126
14. Iuramentum Execratorium falsum est, & non est distinctæ speciei necessariò in Confessione aperiendæ. ibid.
15. Iuramentum de re futura faciendâ absque illius promissione est, & non est diuersum à Iuramento, quo rem illam faciendam quis promitteret. pagin. 127.
16. In ratione Iuramenti, Iuramentum purè Assertorium differt essentialiter, & non differt à Iuramento Promissorio. ibid.
17. Defectus iustitiæ in Iuramento assertorio mortalis aut venialis non est secundum quod narratio confirmata iuramento mortalis, aut venialis fuerit. p. 128.
18. Quando res promissa iusta est, & quis tenetur ex Iuramento illam exequi peccat, & non peccat lethaliter, illius omittens executionem, quando res promissa levis est. ibid.
19. Est, & non est lethale peccatum extra iudicium vel contractus firmitatem, iuramentum præstare in alio sensu ab eo quâ alius intelligit. p. 129
20. Iurans sine animo implendi, semper peccat mortaliter, & non semper mortaliter peccat. ibid.
21. Iurare falsum sine animo iurandi, est, & non est peccatum mortale, si per iniuriam quis iurare cogatur, & falsitas penitus sit occulta. p. 130
22. Iurare verum sine intentione iurandi est, & non est lethale piaculum. ibid.
23. Lethale est, & non est lethale iurare quem sine sese obligandi animo. ibid.
24. Differenda est, & non est differenda absolutio ei, qui praua iurandi affectus est consuetudine. p. 131
25. Peccatum mortale est, & non est peccatum mortale petere iuramentum ab eo, qui paratus est, falsum iurare, quando sibi fuerit expostulatum. ibid.
26. Mortale est, & non est, mortale, iuramentum petere sine necessitate ab Echnico, qui per falsos deos est iuraturus. p. 132
27. Stante aliqua legitima causa petendi iuramentum à peieraturo, vel per falsâ numina iuraturus: potest quis, & non potest id licite petere extra iudicium. ibid.
28. Scis, alium ad iurandum falsum, vel per idola determinatum esse, neque licite iurare velle: poteris & non poteris eius iuramentum expostulare dicens: Iura mihi, tamen si falsò iures, vel per falsos Deos. ibid.
29. Sanum consilium est, & non est sanum consilium, si Confessarius iurare faciat penitentem aliquâ pœnam subeundam, si reinciderit. p. 133
30. Periurus priuatur, & non priuatur ipso iure Beneficiis acquisitis. ibid.
31. Periurus infamis iuris infamia priuatur, & non priuatur ipso iure Beneficiis acquirendis. ibidem.
32. Periurium, per quod periurus potest repelli à testificando in iudicio, debet, & non debet esse necessario in iudicio probatum: tamen si de illo non sit lata sententia. p. 134
- Cap. 18. Circa iuramenti Promissorii obligationem, & firmitatem. ibidem.
33. Si quis secum iuret, aut in absentia hominis, cui sit promissio, nomine acceptante legitime nomine ipsius, se daturum aliquid illi, tenetur, & non tenetur, id implere. ibid.
34. Qui

ELSCOL

Theol. I

Tom. II

E

& Problematum.

34. Qui iurat sine animo iurandi contrahit, & non contrahit obligationem implendi, etiam ex Religione. ibidem
35. Credit quis ex errore esse posse iuramentum de materia capaci obligationis absque intentione se obligandi: Hic si iurare intendit, sed non se obligare, manebit obligatus, & obligatus non manebit. p. 135
36. Si dolus sit in usu verborum, quia quis alio sensu illis utitur ab eo, quem intelligit is cui iuramentum praestat, contrahit, & non contrahit obligationem iuxta sensum quem iurat. ibid.
37. Iuramentum graui metu extortum inducit, & non inducit obligationem. p. 136
38. Obligatio iuramenti metu extorti est, & non est sub lethali culpa reata. p. 137
39. Obligatur quis, & non obligatur iuramento praestito redeundi ad carcerem, quando carcer iniustus est, aut probabiliter timet, se iniuste fore diuexandum. ibid.
40. Huiusmodi iuramentum redeundi ad carcerem, Episcopus poterit, & non poterit relaxare, si iuramentum fuit iuste expositum. ibid.
41. Iuramentum, quod fit de re illicita, indiget, & non indiget relaxatione. p. 138
42. Iuramentum de non ludendo absolute sumptum, est, & non est obligatorium. ibid.
43. Validum est, & non est validum iuramentum non mutuandi, nec fideiubendi. p. 139
44. Medici tenentur, & non tenentur seruare iuramentum praestitum monendi aegrotum, solum quando infirmitas vitae indicit periculum. ibid.
45. Ex iuramento facto Decuriones, vulgo *Regidores*, iurados, tenentur, & non tenentur: peccata publica sub mortali inquirere. p. 140
46. Ex iuramenti tenentur Decuriones (seu *Regidores* *veintiqua tros* *iurados*). Auditores Regij &c. & non tenentur sub mortali, seruare secretum earum rerum, quae in Consistorio, aut Aula tractantur. ibid.
47. Procuratores, scribae, alique officiales Curiae tenentur, & non tenentur seruare iuramentum emissum de seruanda taxa sibi à Rege praescripta. *vulgo* el Arancel. pag. 141.
48. Contractus vllus inualidus potest, & non potest iuramento firmari. ibid.
49. In obligatione iuramenti potest, & non potest dari compensatio. p. 142
50. Potest quis, & non potest compensatione uti, si cum iurauit soluere alicui, intentionem habuit non vitendi compensatione. p. 143
51. Cum quis contractum iuramento firmavit, & Iudex Ecclesiasticus relaxet iuramentum ad effectum agendi, potest is, & non potest coram ipso Ecclesiastico Iudice de valore contractus litigare. ibid.
52. Potestas ciuilis, quae potest prohibere iuramentum apponi, potest etiam & non potest iuramenti semel appositum vires impedire. p. 144.
53. Petrus & Antonius litem in arbitrium compromittunt ut intra certum diem illam decidat, iuramento parendi eius sententiae praestito, si ex communi vtriusque consensu dies illa prorogetur, censetur quoque, & non censetur iuramentum prorogari. ibid.
54. Iuramentum soluendi debitum intra certum diem, extenditur, & non extenditur ad alium diem per creditorem prorogatum. Vnde erit, & non erit periurus, si die destinata in prorogatione non soluit. p. 145
55. Circa iuramenti Relaxationem Irritationem, & Commutationem. p. 146.
55. Habentes potestatem dispensandi, vel commutandi Vota delegatam, habent, & non habent dispensandi, vel computandi iuramenta potestatem. ibid.
56. Creditor potest, & non potest iuramentum praestitum principaliter in Dei honorem remittere. ibid.
57. Iuramentum soluendi ea quae alio modo sunt acquisita, vel quae in Hispania in ludo ad creditum acquiruntur.

BAR
More
I. IV
IV

Index Capitum,

- acquiruntur potest. & non potest
Episcopus relaxare. p. 147
58. Relaxatio iuramenti potest, & non
potest concedi, cum turpitudine
versatur in modo exequendi iu-
ramentum, non in re iurata. ibi-
dem.
59. Concedi potest, & concedi non
potest ab Episcopo relaxatio iu-
ramenti si metu leui extortum sit.
p. 148.
60. Præfata iuramenta inique extor-
ta possunt, & non possunt post
commisum periculum relaxari.
ibid.
61. Potest, & non potest contractus
rescindi, & relaxatio iuramenti
obtinere, etiam ob enormissi-
mam læsionem, si iuramento
præstito fuerit ille geminatus. p.
149.
62. In illis casibus, in quibus ob
læsionem enormem, aut enor-
missimam potest quis agere ad
rescissionem contractus, aut pre-
tij supplementum indiget, & non
indiget iuramenti relaxatione.
ibidem.
63. Si iuramenti relaxatio non in to-
tum, sed solum ad effectum agen-
di, vel excipiendi concedatur, ne-
cessario pars debet, & non debet
citari. p. 150
64. Iudex secularis potest, & non po-
test cognoscere de nullitate rela-
xationis iuramenti ab Ecclesiasti-
co iudice concessæ. ibidem
- Cap. 20. Circa Voti essentiam. pag.
151.
65. Propositum exequendi rem ho-
nestam, sufficit, & non sufficit ad
votum. ibid.
66. Si promissio est absque animo
exequendi rem promissam, con-
stituit, & non constituit votum,
ibid.
67. Sufficit ad votum, & non sufficit
ea deliberatio seu libertas, quæ
ad peccatum lethale sufficit. pag.
152.
68. Spectato iure naturæ, metus in-
cussus etiam iuste ad extorquen-
dum votum illud annullat, &
non annullat illud. ibidem
69. Metus gravis, seu cadens in
constantem vitum, iniuste in-
cussus causa extorquendi voti,
illud irritat, & illud non irritat,
iure naturali spectato. pagina
153.
70. Votum metu coactum irritum
est, & non est irritum Ecclesiasti-
co iure. ibid.
71. Metus levis, quando est causa, si-
ne qua votum non emitteretur,
illud irritat, & non irritat illud. p.
154.
72. Votum obligat, & non obligat,
quando error non adest. Voti
tempore circa substantiales eius
circumstantias, sed postea illæ mu-
tantur. ibid.
73. Obligat, & non obligat votum
nunquam peccandi, aut venialiter
non delinquendi. p. 155
74. Votum vitandi omnia peccata
tam mortalia, quam venialia,
quod non potest obligare ad to-
tum, obligat, & non obligat ad
partem. ibidem
75. Validum est, & non est validum
votum, quo quis promittit, quan-
tum in se est omnia peccata ve-
nialia vitare. p. 156
76. Valet, & non valet votum elee-
mosynam faciendi, si quis ex
bello iniusto, euadat incolumis.
ibid.
77. Validum est, & non est validum
votum emissum in gratiarum
actionem pro iniusta victoria par-
ta, vel pro filio ex concubina edi-
to. p. 157
78. Vitiatur, & non vitiatur votum,
quando emittitur pro rebus tem-
porariis, obtinendis, quæ ex se
indifferentia sunt, nec à vouente
referuntur ad alium superiorem
finem, quo honestentur, sed in il-
lis solis sistitur. ibid.
79. Votum potest, & non potest
esse de rebus præceptis. pagina
158.
80. Votum non vouendi, validum
est, & non est validum. ibi-
dem.
81. Validum est, & validum non
est votum non petendi voti dis-
pensationem. ibid.
82. Ex voto non petendi communi-
cationem, manet quis obligatus,
& obligatus non manet, ad non
petendam compensationem, vel
irritationem. p. 159.
83. Validum est, & non est validum
ad votum, ad Episcopatum non
ascendendi,

ELSCO

Theol. I

Tom. II

E

& Problematum.

- ascendendi. ibid.
84. Validum est, & non est validum votum abstinendi à delicatis cibis, & ab honesta recreatione. p. 160.
85. Tenet, & non tenet votum, perpetuo in Xenodochio inferuendi, aut laxiorem ingredien- di Religionem. ibid.
86. Validum est, & validum non est votum de matrimonio contrahen- do, si fiat animo non consummandi sed Religionem petendi. ibid.
87. Votum de matrimonio contra- hendo validum est, & non est validum quando quis se experi- tur adeo ad carnis piacula pro- cliuem, vt vix possit se contine- re. p. 161
88. Validum est, & validum non est votum absolute prolatum du- cendi pauperem meretricem titulo pietatis: quia continet, & non continet eam conditionem: si aliquem ducturus sum ibid.
89. Valida sunt, & non sunt valida hæc Vota: *Promitto, me nullam Religionem ingressurum, nisi Societatis Iesu* (v. g.) *Promitto, non recitaturum nisi flexis genibus, & similia.* ibid.
- Cap. 10. Circa Voti obligationem. p. 162.
90. Ex sola intentione vouentis, sup- posita materiæ grauitate, potest, & non potest Voti obligatio limi- tari, vt sit levis. ibid.
91. Obligatio Voti est, & non est so- lius fidelitatis. ibid.
92. Quis se obligare potest, & non potest voto ad solos actus exter- nos, & ad internos minimè. p. 163
93. Qui vult Rosarium Desparæ recitare, satisfacit, & non satisfacit id alternatim recitando. ibid.
95. Quis voto emissio, promissit in D. Iacobum (verbi gratia) pere- grinationem gerere, at mercede conductus, vel alterius negotij causa, aut curiositatis, aut vi coa- ctus peregrinationem huiusmodi suscepit. Hic satisfacit, & non sa- tisfacit Voti obligationi. p. 164
96. Excusatur quis, & non excusatur à Voto ieiunandi sextis feriis vel Sabbato, vel die alia, si hisce die- bus dies Natalis Domini incide- rit. ibid.
- Esob. & Mend. Theol. Mor. To. IV.*
97. In transgressione ieiunij feria sex- ta Natalis Domini committitur, & non committitur duplex pia- culum, vnum in omissione Præce- pti, alterum in violatione voti. ibid.
98. Violans ieiunium ex voti obliga- tione, peccat, & non peccat toties quoties carnes comedit illa die. p. 165.
99. Carens Bulla Cruciatæ ex vi voti ieiunij, tenetur & nō tenetur à la- ticipiis abstinere in Quadragesi- ma, aliisque temporibus, in quibus ex cōsuetudine ab iis abstinetur. ibid.
100. Emisit quis votum ieiunandi in pane, & aqua, quod semel vio- lauit vinum hauriendo. Hic autem post primam violatio- nem potest, & non potest sæpius bibere absque noua voti violatio- ne. ibid.
101. Promittit quis Ecclesiæ vnum seruum ex iis, quos habet, & ante voti adimplerem pereunt om- nes serui præter vnum, Hic tene- tur, & non tenetur integre ad voti executionem. p. 166
102. Rem determinatam quis vni Ecclesiæ speciatim promissit, sed post votum emissum, dubitat, cui- nam promiserit Ecclesiæ, potest hic, & non potest rem promissam, cui maluerit ex his Ecclesiis ap- plicare. ibid.
103. Executio voti potest & non po- test differri quousque vouentis conscientiam pro executione re- mordeat, si vouens tempus non determinauit. p. 167
104. Mortale est, & non est mortale peccatum voti Religionis, aut ser- uij perpetui in Xenodochio (verbi gratia) executionem ultra sex menses differre. ibid.
105. Si cum quis votum emittit, se cō- gnoscit fore impotentem ad illius executionem, tenetur, & non te- netur, per alium implere. ibid.
106. Quis Religionem ingressus post votum reale factum, vult votum illud professione nō extinguere. Manet quidem, & non manet hæres obligatus. p. 168
107. Cum pluribus votis realibus ob- stritus est defunctus, nec hæredi- tas sufficit omnium solutioni, te- tur & non tenetur hæres pro ra- ta diuidere. ibid.
108. Quan-

Index Capitum,

108. Quando non constat quodnam votum melius sit, aut quodnam prius fuit emissum à defuncto vouente: hæres tenetur & non tenetur pro rata diuidere omnium votorum satisfactionem. p. 169.
109. Filius votum Religionis emitit sub hac conditione, si pater consenserit: Impleta est, & impleta non est conditio, si declarato filij voto, pater consentiat. licet postea dissesctat. ibid.
110. Conditio Voti debet & non debet in specifica forma impleri: sufficit, & non sufficit, si in æquiualehti impleatur. p. 170
111. Culpabiliter impediens Voti appositam conditionem, tenetur, & non tenetur Voto, ac si conditio impleta esset. ibid.
112. Quis duplex Votum emitit, alterum de fornicatione vitanda, alterum pœnale de peregrinatione gerenda. Sublato Voto de fornicatione vitanda, sublatur censetur, & non censetur sublatur votum de pœna illa incurrenda, si deliquerit. p. 171
113. Si quis duplici voto est adstrictus, altero vitandi fornicationem altero pœnæ subeunda, si non vitauerit, ad impetrandam dispensationem Voti principalis debet, & non debet necessario Voti accessorij pœnalis mentionem gerere. ibid.
114. Votum quis emitit de vitando ludo, & casu quod non vitet, de subeunda pœna, votum pœnæ debet, & non debet intelligi de sola prima vice. p. 172
115. Cum quis subditus petit à superiore facultatem de voto promissam gerendam, tenetur, & non tenetur, Votum manifestare. ibidem.
116. Parochi, aliive Clerici Beneficium habentes residentiam requirens, possunt & non possunt Religionem vouere, nisi sub conditione petendi ab Episcopo facultatem. Licet opus non est eam ab illo impetrare. p. 173
117. Pœnitere de voto facto, seu affici tristitia, quod illud emisit, est, & non est veniale piaculum. ibidem.
- Cap. 21. Circa Voti Irritationem. ibidem.
118. Irritandi, Vota potestas ortum habet, & ortum non habet, à naturali iure. ibid.
119. Competit, & non competit Pontifici, aliisque Ecclesiæ Prælati directæ irritandi vota potestas. p. 174
120. Peccant, & non peccant mortaliter superiores, qui subditis reuocant licentiam datam ad vouendum, facta promissione non reuocandi. p. 175
121. Taciturnitas, ac dissimulatio superioris sufficit, & non sufficit, vt enseatur licentiam vouendi subdito seu voti emissi approbationem impertire. ibid.
122. Si Superioris taciturnitati interuenus consensus addatur, esto vouenti subdito nō manifestus: Sufficit, & non sufficit, vt Superior licentiam, aut consensum impertire censeatur. p. 176
123. Pater, & Mater possunt, & non possunt post pubertatem, & emancipationem irritare vota filij, ante pubertatem emissā, nec in pubertate confirmata, seu approbata. ibidem.
124. Curator potest, & non potest post pubertatem vota personalia minoris in pueritia emissā, irritare. p. 177.
125. Irritativa potestas extenditur, & non extenditur ad Vota emissā tempore subiectionis, implenda tamen subiectione dissoluta. ibid.
126. Emitit filius puer, vel vxor, vel seruus votum quod ex se, vel ex intentione vouentis est perpetuum: Potest & non potest id votū à parente, à marito, à domino penitus irritari. p. 178
127. Irritativa directæ potestas extenditur & non extenditur ad vota emissā tempore, quo vouentes sui iuris erant. ibidem.
128. Irritatio, & suspensio voti procedens à dominatiua potestate, potest, & non potest licite sine causa concedi. ibid.
129. Irritativa potestas potest, & non potest alteri delegari. p. 179
130. Potest, & non potest maritus omnia vxoris vota durante matrimonio, irritare. ibid.

131. Votum

ELSCO

Theos I

Tom III

E

& Problematum.

131. votum castitatis ab vxore absque viri consensu emissum, potest, & non potest ab illo irritari. p. 180
132. Potest & non potest vxor votum mariti de non petendo debito irritare. ibid.
133. Sub nomine patris ad voti irrationem venit & non venit herus, vel Magister deficientibus patre tutore, aliisque ascendentibus. pag. 181
134. Mater Minoris habet, & non habet eandem, ac pater ad votorum irrationem, potestatem. ibid.
135. Prælati Regularis potest: & non potest omnia Religiosi subditi vota irritare. p. 182
136. Abbatissæ ac Priorissæ Monialium vota omnia possunt, & non possunt uti Prælati Regulares, irritare. ibid.
- Cap. 22. Circa voti Dispensationem. p. 183
137. Si petens dispensationem voti illamque concedens, bona fide procedant, existimantes, causam esse legitimam: valet, & non valet, dispensatio. ibid.
138. Leuitas in vouendo est & non est sufficiens dispensationis causa. ibid.
139. Prælati Regularis potest, & non potest, potestate Ordinaria, in Nouitiorum votis dispensare. p. 184
140. Votum illud in quo Votum reseruatum commutatum est Pontificia autoritate: manet, & non manet similiter reseruatum. p. 185
141. Reseruata sunt, & reseruata non sunt tam Vota pure conditionalia, quam pœnalia post impletam conditionem, sed possunt, & non possunt à Prælati inferioribus dispensari. ibid.
142. Cum alicui delegetur facultas dispensandi in omnibus Votis: intelligitur, & non intelligitur concessa esse etiam ad vota reseruata præter votum castitatis, & Religionis. p. 186
143. Cōcessa alicui dispensandi potestate eo ipso cœsetur, & nõ eo ipso concessa, commutandi vota, potestas. p. 187
- Esch. & Mend. Theol. Mor. Tom. IV.

- Cap. 23. Circa voti Commutationem. ibid.
144. Potest quis, & non potest, propria autoritate votum in rem æqualem commutare. ibid.
145. Commutatio potest, & non potest fieri in paulo minus minorem materiam. p. 188
146. Commutatio Voti facta propria autoritate, vel alterius carētis iurisdictione in æquale, vel in minus, est, & non est omnino irrita, si vouens supplicat, quod commutationi defuit, vi esset in bonum euidenter melius. ibid.
147. Quando commutatio fit in minus autoritate Prælati, etiam si nulla ad commutandum causa subiniedum ad minuendum, valet, & non valet commutatio cum sola obligatione supplēdi id, quod defuit ad æqualitatem materiæ subrogatæ cum promissa. p. 189
148. Facta materia subrogata inutili, vel impossibili ob culpam vouentis, reuiviscit, & non reuiviscit voti obligatio. ibid.
149. Redeunte obligatione prioris materiæ commutatæ in voto castitatis, & Religionis extinguitur, & non extinguitur materiæ subrogatæ obligatio. p. 190
150. Si Commutatio facta sit in rem æqualem, licitum est, & licitum non est, vouenti ad priorem materiam redire. ibid.
151. Si Votum, vel autoritate propria, vel Prælati in melius fuerit commutatum, licitum est, & non est licitum ad materiam priorem transitus. p. 191

LIBER XXX.

Decalogi Præceptum tertium.

SECTIO I.

De tertio Decalogi Præcepto receptiores sine pugna Sententia. p. 192.

Cap. 1. De diei Dominicæ & aliorum Festorum institutione. p. 192

i 2

Cap. 2.

BAR
MOR
I. IV
I V

Index Capitum,

- Cap. 2. De operibus prohibitis, & permissis in die Festo. p. 193
 Cap. 3. De causis excusantibus laborantes in die Festo. p. 196

SECTIO II.

De Præcepto Decalogi Tercio Proble-
mata. p. 197

Cap. 4. Circa ea, quæ ad Præceptum de Sanctificandis Festis in communi pertinent. p. 197

Probl. 1. Diei dominici observatio est, & non est iuris Divini. ibid.

2. Observatio Dominici diei potest, & non potest humana lege, vel consuetudine abrogari. p. 198

3. Est, & non est præceptum divinum, vel naturale de instituendis aliquibus festis diebus. ibid.

4. Festi dies à media nocte usque ad alteram mediam noctem debent, & non debent univ ersaliter computari. ibid.

5. Humana potestate spatium viginti & quatuor horarum diei festi valet, & non valet imminui. p. 199

Cap. 5. Circa eos, qui facultatem habent dies Festos instituendi. ibidem.

5. Episcopi habent, & non habent ius diem festum instituendi alicuius nondum in Sanctorum numerum relati à Pontifice. ibid.

6. Beatificante Pontifice aliquem Sanctum licet, & non licet cuilibet Episcopo festum illius publice instituere. ibid.

7. Ut Episcopus diei Festi obligationem constituat, requiritur, & non requiritur necessario Cleri ac populi consensus, vel pro vna vice vel altera. p. 200

8. Ex vi consuetudinis potest, & non potest Episcopus dies festos constituere absque Cleri, seu Capituli consensu: vna vel altera vice. ibid.

9. Episcopus potest, & non potest dies festos sine populi consensus constituere ex vi consuetudinis. p. 201

10. Consuetudo totius Cleri, & po-

puli habet & non habet vim introducendi dies festos, sine Episcopi consensu. ibid.

11. Episcopus aliquot dies festos abrogat, & non obstante tali abrogatione, populus eorum observationem continuat: Tunc consuetudo manet, & non manet in suo vigore, ad obligandum. ibid.

12. Excusatur, & non excusatur certum genus mechanicorum, cum consuetudo est, eos solum operari, reliquo populo festum observante. p. 202

13. Sæculares Principes habent, & non habent potestatem obligandi populum, dies festos observare. ibid.

Cap. 6. Circa eos, qui dies festos observare tenentur. ibid.

14. Pueri statim ac usum rationis aduentarint, tenentur, & non tenentur præcepto observandi Festa. ibid.

15. Pueri, qui ante septennium rationis usu pollent, tenentur, & non tenentur dies festos observare. p. 203

16. De puero aliquo dubitatur, num usu polleat discretionis: Hic tenetur, & non tenetur festos dies observare, si septennis non sit. ibid.

17. Peregrini cum absentes sunt, tenentur, & non tenentur, festa suæ patriæ observare cum non observantur in loco, ubi adsunt. ibidem.

18. Quando in proprio loco viget festi observandi præceptum: licitum est, & non est licitum ex intentione non servandi festum ad alium locum, aut Parœciam divertere, ubi tale festum non colitur, ut opera servilia possit exercere. p. 204

19. Quis è loco proprio egreditur diluculo, ut in alio ubi festum illud non colitur, valeat servile opus exercere: Hic tenetur, & non tenetur prius quam exeat, Missam audire. p. 205

20. Peregrini, Scholastici, Doctores, Præfeti, milites, &c. tenentur, & non tenentur observare diem festum proprium loci, in quo animo non persistendi etiam diu commorantur. ibid.

21. Reli-

ELSCOI

Theos I

Tom III

Ep

& Problematum.

21. Religiosi exempti tenentur, & non tenentur, obseruare festa non ex Episcopi precepto, sed ex consuetudine inducta. p.206
22. Viatores tenentur, & non tenentur obseruare festa propria locorum, ad quæ solum perueniunt ut ibi per tres, quatuor, vel quinque dies recreationis, vel negotiationis gratia commorentur. ibidem.
23. Aduenæ tenentur, & non tenentur festa obseruare propria locorum locorum etiam si per vnicum diem ibi commorentur. ibid.
24. Aduenæ tenentur, & non tenentur seruare festa propria loci per quem transeunt, ibi solum pranduri, aut pernoctaturi, & die discessuri crastino. ibidem.
25. Duplicis Parocciæ incola tenentur, & non tenentur obseruare festa illius Parocciæ in qua perbreui tempore, veluti in hospitio reperitur. p.207
- Cap. 7. Circa opera in die festo prohibita. ibid.
26. Mortale est, & non est mortale, vna hora seruile opus in die festo sine necessitate exercere. ibid.
27. Opera communia liberis, & seruicis, ut sunt venari, ac piscari, quæ quidem sunt licita liberis, sunt, & non sunt licita, si à seruis gerantur. p.208
28. Licitum est, & non est licitum die festo studiis incumbere, quæ sacra vel spiritualia non sint. ibid.
29. Docere alios lucri causa licet, & non licet in die festo. ibid.
30. Licitum est, & non est licitum in die festo cantare, pulsare instrumenta musica, vel consilium dare propter lucrum. ibid.
31. Licet, & non licet in die festo scribere, sine lucri fine. p.209
32. Scribere propter lucrum, est, & non est opus prohibitum in die festo. ibid.
33. Prohibitum est, & non est prohibitum in die festo transcribere ob quæstum. ibid.
34. Licet, & non licet, in die festo rationem facere: vulgariter *Dar y tomar cuentas*, siue fiat ex officio, aut ad lucrum siue non. p.210
35. Licet, & non licet Typographo in die festo characteres componere. ibid.
36. Actio pingendi est, & non est in die festo licita, dum lucri causa perficitur, non animum relaxandi, aut artem addiscendi gratia. p.211
37. Actio pingendi est, & non est licita in die festo, cum sit recreationis gratia. ibid.
38. Licitum est, & non est licitum, in die festo iuuenes pingere, addiscendi artem intentione. ibidem.
39. Licet, & non licet puellis in die festo acu pingere, seu recamaturas facere. p.212
40. Licet, & non licet adolescentulis diebus festis filia ducere, aut aliud opus seruile exercere, ad otium repellendum. ibid.
41. Ad vitandam peccandi occasionem ex otio proueniẽtem, potest quis, & non potest in festo seruiliter laborare. ibid.
42. Piscatio, aucupatio, & venditio si ob recreationem fiat, est, & non est in die festo licita. pagina 213.
43. Aucupatio, ac venatio licita est, & non est in die festo, si ex officio, aut lucri causa geratur. ibid.
44. Licitum est, & non est, in festo piscari in pelago aut recreationis, aut lucri causa. ibidem.
45. Licitum est, & non est in die festo prælatio extra necessitatem. p.214
46. Licitum est, & non est, in die festo molendinis aquæ, aut venti molere. ibid.
47. Licet, & non est licet molere die festo in molendinis, vel pistrinis, quæ terunt triticum opere bestiarum. pagina 215.
48. Licitum est, & non est die festo longum pedestre gerere iter, per se quidem, & non spectata consuetudine. ibidem.
49. Licet

BAR
MOR
I. IV
IV

Index Capitulorum,

49. Licitum est, & non est, in festo animalia aut currus onustos de vno loco ad alium deferre. *ibid.*
50. Licitum est, & non est: licitum mulionibus iter cum iumentis, aut curribus onustis iter die festo incipere. *p. 216*
51. Licet & non licet, imponere festis diebus onera perpetuo amen- ti, aut seruo infideli. *ibid.*
- Cap. 8. Circa actiones, quæ liberales cum sint, sunt tamen speciali iure in festo prohibita. *ibid.*
52. Ex consuetudine saltem licita sunt, & non sunt licita Nundinae publicae, quæ assolent semel aut bis in anno fieri in diebus festis. *ibid.*
53. Hebdomadarij Mercatus possunt & non possunt in die festo licite geri. *p. 217*
54. Mortale est, mortale non est ven- dere, & emere in die festo ibi- dem.
55. Citatio facta in festo illicita qui- dem est & non est inualida. pa- gin. 218
56. Citatio facta pro die festo nulla prorsus pro assignato die, obligat, & non obligat partem, ad com- parandum die proxima sequen- ti ad diem festum. *ibid.*
57. Si Iudex imperet, vt intra duo- decim dies (verbi gratia) pars cõ- pareat & dies duodecimus signa- tus est festus: tenet, & non tenet mandatum. *p. 219.*
58. Cũ Iudex imperat, vt intra duo- decim dies pars compareat, & duodecima dies est festiua: tene- tur pars, preuenire apparitionem ante diem duodecimum, potest & non potest in diem sequentem duodecimum differre. *ibidem.*
59. Testium, examinatio (si iuramẽ- tum non adsit,) licita ac valida est: & non est in die festo. *p. 220*
60. Iuramentum iudiciale est, & non est in die festo prohibitum. *ibid.*
61. Iuramentum pro causa spiritua- li est, & non est in die festo lici- tum & validum. *ibid.*
62. Sententia criminalis lata in die non festo, potest non potest in die festo executioni dari. *p. 221*
63. Sententia excommunicationis suspensionis, & interdicti vali- da est, & non est valida lata in diebus festis. *ibid.*
64. Appellatio est, & non est licita, aut valida in die festo. *ibid.*
65. Iudex licite potest, & non potest actus iurisdictionis voluntariae exercere. *p. 222*
66. Confessio rei cuiuscumque po- test, & non potest valide, ac lici- te in die festo recipi. *ibid.*
67. Actus extrajudiciales sunt & non sunt in die festo prohibiti. *ibidem.*
68. Aduocato, ac Procuratori licitum est, & non est die festo iudicem verbo aut scripto super litem in- formare, si id fiat ob lucrum. pa- gina 223
69. Quodlibet lethale est, & non est specialiter in die festo prohibi- tum. *ibid.*
70. Delinquens in die festo perpetrat, & non perpetrat culpam venia- lem contra Religionem. *ibidem.*
- Cap. 9. Circa causas à præcepto Ob- seruationis Festorum excusantes *p. 224*
71. A mortali excusatur, & non excu- satur qui tertiam partem diei festi per octo horarum spatiũ serui- liter laborat. *ibid.*
72. Excusatur, & non excusatur à mortali, qui tertiam partem diei festi insumit in seruii opere: sumptam duntaxat de eo tem- pore, quod regulariter seruii in opere assolent artifices in- sumere. *ibid.*
73. Excusatur, & non excusatur à mortali, qui in die festo trium horarum spatium operi dat serui- li. *ibid.*
74. Mortalis criminis reus est, & non est, qui duas integras horas diei festi in opere seruii consumit. *ibid.*
75. A mortali excusatur, & non ex- cusatur, qui diebus festis pluribus modico tempore laborat. pagi- na. 225.
76. A peccato excusantur, & non excusantur, qui in die festo præ- parant cibos qui potius ad dele- ctationem, quam ad sustentatio- nem necessariã exponuntur. *ibid.*
77. Violant, & non violant festi im- munitatem, qui absque necessita- te panes conficiunt & coquunt. *p. 226*
78. Ex

ESCOI

Theob. I

Tom. III

E

& Problematum.

78. Excusantur, & non excusantur agricolæ, qui messis, ac vindemiæ tempore in festo laborant, quamvis nullum certum damnum imminere videatur. *ibid.*
79. Excusantur, & non excusantur, qui decoctionem ferri, aut vitri in die festo incipiunt. *ibid.*
80. Excusantur, & non excusantur qui decoctionem calcis, saponis, laterum, regularum, ollarum, & huiusmodi in festo continuant. p. 227.
81. Ab Observatione excusantur, & non excusantur qui decoctionem calcis, saponis, laterum, regularum, ollarum in die festo incipiunt. *ibid.*
82. Excusantur à peccato famuli barbonorum, qui à suis dominis laborare in festis compelluntur, si ipsi sint liberi. *ibid.*
83. Excusantur, & non excusantur artifices, qui tabulata extruunt in festo, ad comediarum publicam recitationem. Vbi de Artoribus, aliisque artificibus plura enuncio. p. 228
84. Excusantur, & non excusantur à piaculo qui ferrant lumenta iter non agentia. p. 229
85. Licet, & non licet die festo pontes, fontes publicas, vias, & alia huiusmodi reficere eo quod sine incommodo non valeant hæc in dies profectos differri. *ibid.*
86. Excusantur, & non excusantur à peccato, qui causa pietatis in festo servilia opera exercent. *ibidem.*
87. Eximuntur, & non eximuntur à piaculo, qui in die festo laborant, ut ex lucro eleemosynas pauperibus erogant. p. 230
89. Excusantur à lethali peccato, & non excusantur, qui sine rationabili causa Tempia tapetibus exornant die festo, hostias conficiunt, &c. *ibid.*
90. Tota die festi aut illius parte notabili dare operam ablucendis sacris vasibus, Purificatoriis, & reliquis linteis Sacerdotalibus, & alia huiusmodi, est & non est prohibitum. *ibid.*
91. A peccato immunis est, & non est, qui festo die agros Ec-

clesiæ colit, terit, metit. Tempora extruit, lapides, & ligna ad ædificium deportat. p. 231

92. Liberantur, & non liberantur à crimine, qui die festo laborant, nè prætereat occasio lucrum notabile acquirendi, quod alias acquirere non possent. *ibid.*

LIBER XXXI.

Decalogi Præceptum quartum.

SECTIO I.

De Præcepto quarto Decalogi, receptiores sine pugna sententia. p. 232.

- Cap. 1. **D**E reuerentia à filiis parentibus præstanda, eorumque obligationibus. p. 232
- Cap. 2. De Parentum erga filios obligatione. p. 233
- Cap. 3. De mutua Herorum, Famulorumque obligatione. p. 234
- Cap. 4. De mutua Prælati Ecclesiastici ac Clerici subditi obligatione. p. 235.
- Cap. 5. De mutuis laici Principis eiusque subditorum obligationibus. p. 236
- Cap. 6. De mutua serui, & domini obligatione. *ibid.*
- Cap. 7. De obligatione viri ad uxorem, & uxoris ad virum. *ibid.*
- Cap. 8. De mutuis Magistri ac Discipuli obligationibus. p. 237.

SECTIO II.

De Præcepto Quarto Decalogi Problematum. p. 237

- Cap. 8. **C**irca mutuam parentum, ac filiorum obligationem. *ibidem.*
- Probl. 1. Parens, exponens filium, i 4 quan-

BAR
MOR
I. IV
IV

Index Capitum,

- quando eum alere potest, tenetur, & non tenetur ad restitutionem. ibidem
2. Pater tenetur, & non tenetur filios, & filias spurias pauperes dotare sicut naturali iure alere obligatur. p. 238
3. Si filij qui votum castitatis emisere, id sapè ex incontinentia violent: parentes possunt, & non possunt eis suadere, vt ducant uxorem. ibid.
4. Filij Catholici tenentur, & non tenentur parentibus hæreticis, ethnicis, Turcis: & parentes Catholici tenentur filiis hæreticis, Ethnicis, Turcis alimenta impertire, (etiamsi conuerti nolint,) in graui necessitate. p. 239
5. Filius tenetur & non tenetur patrè infidelem in extrema necessitate constitutum alere, si conetur eum à fide auertere. ibid.
6. Fiscus tenetur, & non tenetur, ex bonis confiscatis patrum filios Catholicos extremè laborantes alere. ibidem
7. Tenentur, & non tenentur naturali ex iure, parentibus filij in extrema necessitate constitutis alimenta impertire. pagina 240
8. In necessitate extrema prius succurrendum patri, quàm proprio filio, prius succurrendum proprio filio, quàm patri. ibidem.
9. Tenetur, & non tenetur filius in Religione professus, ex ea exire si in sæculo melius possit parentes graui necessitate laborantes succurrere, siue necessitas ea antecesserit professionem siue fuerit ei subsecuta. p. 241.
10. Quando Religiosus petita, & non obtenta licentia, Monasterium licitè egreditur, ad iuuantos parentes in graui necessitate constitutos: potest, & non potest licitè habitum externum dimittere, si dimisso valeat, & non dimisso non valeat parentes iuuare. p. 242
11. Parentibus, & creditoribus ad extremum redactis tenentur, & non tenentur filij potius parentibus, quam creditoribus subuenire. ibid.
12. Esto teneatur debitor prius sibi, quam creditori subuenire, dum ipse, & creditor eadem extrema laborant necessitate. Porro redeunte meliori fortuna, debitor tenetur & non tenetur, id quod parenti dedit succurrere, creditori restituere. ibid.
13. Filij maiores natu tenentur, & non tenentur, debita parentum soluere ex bonis maioratus. p. 243
14. Possunt, & non possunt filia in qualibet ætate cuiumque nubere siue digno, siue indigno absque metu exclusionis à dote, & alimentis. Quia huiusmodi poena exhæredationis per ius Canonicum est, & non est abrogata. ibid.
15. Potest, & non potest de iure communi, ac Cæsareo filiaque ante vigesimum quintum ætatis suæ annum nupsit indigno, libero tamen, sine parentum consensu exhæredari. p. 244
16. Quando pater non exhæredauit filium, nec filius patrem de iure communi: possunt, & non possunt hæredes hoc allegare, vt ab eis hæreditatem adimant. p. 245.
17. Præter illas causas proximo problemate assignatas, possunt, & non possunt parentes filium, & filius parentes exhæredare. p. 246
18. Peccat, & non peccat mortaliter filius, qui non vult ducere dignam, quam pater præcipit & aliam ducit æque dignam uxorem, sine rationabili causa ducendi præter ipsiusmet voluntatem. ibid.
19. Filios suppositos, vel adulterinos tenetur, & non tenetur mater id manifestare, vt hæreditatem legitimis restituat. ibidem.
20. Si legitima restituenda filio legitimo sit illustris maioratus, Regnum, Ducatus, Comitatus, mater adultera, vel suppositi partus rea, tenetur, & non tenetur, id manifestare. p. 247
21. Adulter tenetur, & non tenetur legitimis amasæ filiis damnum restituere.

ELSCO

Theos I

Tom II

E

& Problematum.

restituere, in eo casu, quod esse prolem suam agnoscit, & nullam habet probabilem rationem de contrario dubitandi. ibid.

Cap. 9. Circa mutuam Mariti, & Vxoris obligationem. p. 248

22. Tenetur, & non tenetur maritus ē patria recessurus secum deferre vxorem, si illa eum velit comitari in iis casibus, in quibus ei licet ab ea, ve inuita diuertere. ibid.

23. Vota longæ peregrinationis coniugis sunt, & non sunt ipso iure irrita. p. 249

24. Coniux Catholicus tenetur, & non tenetur admittere coniugem hæreticum, si post sententiam de hæresi latam ab eo diuertit conuerso, & velit in sæculo sic remanere. ibid.

25. Ut coniux Catholicus valeat perpetuò separari à coniuge hæretico conuerso: requiritur, & non requiritur specialis sententia diuortij: & sufficit, & non sufficit condemnatoria hæresis sententia. p. 250

26. Post sententiam latam, qua vxor declaratur hæretica, potest, & non potest eius vir sacris ordinibus, manens in sæculo, initiari: sicut potest, si velit, ad Religionem transire ea inuita, & renitente. ibid.

27. Post adulterium potest, & non potest vir innocens sacris ordinibus initiari, inuita & reclamante vxore adultera, sicut ad Religionem potest conuolare. p. 251

28. Maritus tenetur, & non tenetur alere vxorem, quam sine dote duxit, quando illa est diues, aut pater eius. ibidem.

29. Quando mortuo viro nulla suppetunt viri bona, vxor vidua tenetur, & non tenetur ex bonis suis dotalibus, & arrhis soluere debita à viro suo contracta ad ipsam, & familiam alendam, verbigratia, ad soluendum famulorum mercedem, domus locationem, vestes, & cibaria. p. 252

30. Vxor non plus infumens de bonis à marito per vsuras acquisitis, quàm quod ad congruam sustentationem sufficeret iuxta

personæ propriæ qualitatem tenetur postea, & non tenetur de suis bonis satisfacere iis, quibus maritus per vsuras damnum egit, si ipse nihil habuit, vnde solueret. ibid.

31. Maritus tenetur, & non tenetur vxori adulteræ alimenta impertire. p. 253

32. Maritus tenetur, & non tenetur vxorem alere, dum eam in osculis, & amplexibus cum alio deprehendit. ibid.

33. Vir debet, & non debet alimenta vxori adulteræ impertire, si à principio ipse causam dedit adulteri, eam domo iniuste pellendo, vnde illa fuit in adulteriū lapsa. ibid.

34. Si dos promissa integre non soluitur, tenetur, & non tenetur maritus vxorem alere, pro rata acceptæ dotis. p. 254

35. Maritus tenetur, & non tenetur, vxorem alere, quando parentes dotem dolose, minimè soluturi, promiserunt. ibidem.

36. Quando vir non tenetur vxorem alere ob promissam dotem non solutam: potest eam non traducere, traductamque domo, expellere. ibid.

37. Socer non soluit genero totum dotis promissæ capitale, sed partem illius: tenetur gener, & non tenetur minuere de perceptione fructuum rei oppignoratæ aliquid pro rata. p. 255

38. Vxor nobilis tenetur, & non tenetur præstare marito quæcumque vilia obsequia, ex iustitia, & vi contractus matrimonij, si licita sint. ibid.

39. Ut vxor teneatur virum sequi aliò domicilium mutantem, necessarium est, & non est necessarium, ut detur causa mutandi illud. p. 256

40. Vir tenetur vxorem, quam dotalam duxit, alere, si ob vxoris culpam vel hæresim publicata fuit, siue eam ad suum admitteret consortium, siue non admitteret. ibid.

Cap. 10. Circa mutuam obligationem Domini, serui, ac famuli. pagin. 257.

Index Capitulorum,

41. Famulo, qui promisit seruire anno integro, pro assignato stipendio, si primis sex mensibus tantum inferuiat, dominus tenetur & non tenetur dimidium mercedis soluere. *ibid.*
42. Si famulus seruiat minori pretio infimo sperans aliquod beneficio à domino esse donandum, quod postea minimè accipit. Hic potest licitè, & non potest, id occultè compensare. *ibid.*
43. Dominus potest licitè, & non potest vendere mancipium, quod de ineundo matrimonio finè illius licentia tractat. p. 258
44. Non est integrum, & integrum est dominis seruos coniugatos, qui sine eorū consensu iniere coniugium, in partibus longinquis separatim vendere. *ibid.*
45. Peccat, & non peccat herus, qui famulis arculam apertam relinquit eo fine, ut furentur, & postea ab illis caueant. Vbi plura de licitis & illicitis furtis famulorum enuncio. p. 259
- Cap. 1. Circa mutuam fratrum ac sororum obligationem. p. 260
46. Frater vterinus tenetur, & non tenetur saltem pro ratione alimentorum sorores, ac fratres vterinos dotare, sicut alere tenetur. *ibid.*
47. Fratres, & patres Clerici, & beneficiati possunt & non possunt tuto conscientia sorores, ac fratres suos, ac filias etiam spurias ex fructibus Beneficij dotare, ex eo capite: Quia dos succedit alimentorum loco. *ibid.*
48. Fratres, ac patres Clerici tenentur, & non tenentur Fratres, Sorores, filios, ac filias etiam spurias ex bonis Ecclesiæ dotare. p. 261.
49. Licet, & non licet Clericis ex fructibus Beneficij dotare sorores spurias vel spurios fratres ex coitu legibus damnato. *ibid.*
50. Huiusmodi fratribus, sororibus, filiis, seu filiabus spuris solummodo præstanda sunt, & non solummodo sunt præstanda alimenta quæ ad vitæ sustentationem sunt precisè necessaria. *ibid.*
51. Vestes pretiosæ, quas sponsæ solent mittere sponis suis, ut in die nuptiarum illis induantur, soluto breui matrimonio, per obitum sponsæ, & in dubio, an sponsus voluerit ea ornamenta absolute donare; pertinent, & non pertinent ad hæredes sponsæ. *ibid.*
52. Patrimonium Sacrorum Ordinum est, & non est adducendum ad collationem, si attingat aliorum fratrum legitimam & tertiam patris dotantis. p. 263
53. Patres tenentur, & non tenentur filios alere in studiis quoad usque illa absoluant. *ibid.*
54. Libri filiis à parente ad studendum dati, sunt, & non sunt ab onere collationis exempti. p. 264
55. Filius tenetur, & non tenetur, cum aliis fratribus, & cohæredibus ad collationem ea quæ male insumpsit adducere. *ibid.*

LIBER XXXII.

Præceptum Decalogi quintum.

SECTIO I.

De Præcepto quinto Decalogi, receptiores sine pugna sententia. p. 265.

- Cap. 1. **D**E Homicidio, quod permittitur p. 265
- Cap. 2. De Homicidio, quod prohibetur. p. 268
- Cap. 3. De Homicidio casuali. pagina 270.
- Cap. 4. De Restitutione propter Homicidium. p. 271

SECTIO

& Problematum.

SECTIO II.

De *Præcepto Decalogi Quinto Problemata.* p. 273

Cap. 5. Circa Homicidium licitum p. 273

1. Licitum est, & non est, inuasorem occidere, cum moderamine inculpatae tutelæ. ibid.
2. Licitum est, & non est, inuasorem occidere, qui festum, vel alampam viro honorato vult infligere. ibidem.
3. Licet, & non licet, cuique, præuenire aggressorem, eumque priusquam inuadat, occidere. ibid.
4. Si Petrus statuatur, per famulum Antonium occidere: licitum est, & non est, Antonio, cui nulla euadendi est spes, ante irruptionem famuli, Petrum imperantem interimere. p. 274
5. Licet, & non licet, occidere falsum testem, pergentem ad testificandum contra te, cuius testimonio vita, vel honor tuus in discrimen adducendus erit. ibidem.
6. Quis aliquis in domo reclusus, videt inimicum, qui expectat eum egredientem, ut occidat: Hic potest, & non potest, illum interimere, si aliter seruari non valet. ibidem.
7. In foro conscientiae licet, & non licet, alium pro honoris defensione interimere. pagina 275
8. Licet, & non licet, occidere eum qui mortem minatur, si talis solutus sit, minas executioni mandare. ibid.
9. Princeps, aut quisvis alius Reipublicæ perquam commodus tenetur, & non tenetur, inuadentem se occidere. p. 276
10. Certo scit miles, bellum à suo Principe institutum iniustum esse, & hic à milite iuste dimicante inuaditur: Hic quidem potest, & non potest, in sui defensionem iustum inuasorem interimere. ibid.
11. Quando quis inuasorem interi-

- mit potest, & non potest, eius necem directe intendere tanquam medium ad sui defensionem necessarium. ibid.
12. Licitum est, & non est, licitum in propriarum facultatum defensionem inuasorem interimere ibidem.
13. Religiosi possunt, & non possunt ad temporarium bonorum defensionem raptorem occidere. p. 277
14. Potest quis, & non potest, pro defensione rei, quæ vnius aurei valorem non excedit, inuasorem de medio tollere. ibid.
15. Priuato, cuique homini licet, & non licet, gladio, veneno, prodicione, aliæque quavis vi occidere Regem tyrannicè dominantem, Regnum scilicet iam possidentem ex tyrannide. pag. 278.
16. Hostis Vrbi minatur excidium, nisi quis innocens interimatur: Potest hic, & non potest, licitè à ciuibus interimiri. ibidem.
17. Licitum est, & non est, bannitum proditorie interimere. ibidem.
18. Licet, & non licet, propriam vitam exponere pro vita amici conseruanda. p. 279.
19. Licet, & non licet, propriam vitam pro honore, aut facultatibus amici exponere. ibid.
20. Potest quis, & non potest, ab intereptione sui ipsius, ex inimicibili ignorantia excusari. ibidem.
21. Martyr tenetur, & non tenetur, à carcere fugere, si potest commode, & sine scandalo. p. 280
22. Reus sciens Priorem aduentare ad se capiendum, licite potest, & non potest, eum expectare, & in aperto carcere fugam omittere. morti addicendus. ibid.
23. Carthusiani possunt, & non possunt, in mortis periculo vesci carnibus. ibid.
24. Licet, & non licet, vigiliis, ieiuniis, asperitatibus, &c. vitam abbreviare. p. 281
25. Qui inuaditur, potest, & non potest, sese cum periculo mortis alius cuius innocentis tueri. ibid.
26. Quan

Index Capitulorum,

26. Quando aduersarij duces non stant promissis, licitum est, & non est obfides interimere. ibidem.
27. Damnatus ad mortem per famem potest, & non potest à cibo clanculum oblato sibi abstinere. p. 282
28. Potest quis, & non potest tabulam à se in naufragio nactam alteri impertire, vt saluetur pij lagitoris interitu. ibid.
29. Quando quis inuasus dedit antecedenter causam ob quam inuadatur, verbi gratia, vel quia commisit adulterium cum vxore inuasoris, vel quia, cum verbis, & iniuriis prouocauit: potest, & non potest illum, se defendendo occidere. ibidem.
30. Moderamen inculpatæ tutelæ consistit in hoc, quod incontinenti fiat. Verum sit, & non sit incontinenti quando insultatus in domum se recipit arma quarens, & postea in foro percutit insultantem. p. 283
31. Licitum est, & non est, illum morte præuenire, qui per famulum, & sicarium te iubet occidere, casu quo ob huiusmodi mandatum mors instet, & in propinquo sit. ibid.
32. Licet, & non licet, occidere eum, qui apud Principes, ac viros nobiles nostro honori continuo detrahunt, ipsamque afficiunt. p. 284
33. Licet, & non licet, occidere postquam is occultauit rem intra domum suam, & veluti possidet. Vbi plura circa licitam latronum interemptionem. ibidem.
34. Personæ ignobiles, ac mechanicæ eum ab alio inuaduntur, tenentur, & non tenentur fugere, ne inuasorem occidant, vt se defendant. p. 285
35. Clerici, ac Religiosi à quocunque seu laico seu Ecclesiastico aut Regulari inuasi, tenentur, & non tenentur fugere, ne cogantur se inuadentis occasione, aut vulnere defendere. ibidem.
36. Quando iure civili permittitur patri ac marito filiam, vel uxorem in adulterio deprehentam occidere; possunt, & non possunt eam occisionem aliis impunè mandare. p. 286
37. Duces classis Regiæ, vel nauium Indicarum, quando nec hostiles naues fugere, nec vincere valent, possunt, & non possunt licite naues igne cremare, aut aqua aditum aperire, se indirectè occidendo, eneruandi hostes intuitu. ibid.
- Cap. 6. Circa homicidium, quod prohibetur. p. 288
38. Maritus uxorem, & pater filiam nuptam simul cum adultero possunt, & non possunt licite perimere. ibid.
39. In Cap. Si vero alicuius, de sent, excommunicat. vbi deciditur ab excommunicatione liberum esse, qui in Clericum cum vxore, matre, Sorore, vel filia deprehensum turpiter manus violentas iniecerit: comprehenditur, & non comprehenditur, mater, Soror, & filia adoptata. ibid.
40. Permittitur, & non permittitur, marito, aut patri occidere uxorem, vel filiam prægnantem in adulterio inuentam. p. 289
41. Damnatus ad sumendum venenum, aut venam scindendam, vt hoc mortis genere obeat: tenetur ipse, & non tenetur venenum bibere, aut venam scindere. ibid.
42. Si Tyrannus minetur alicui mortem, nisi ipse sibi brachiū abscindat: vel præcipiat, vt ipse sibi vnā manum reseceat: nisi velit ab alio sibi vtramque amputari, tenetur, & non tenetur parere: potest, & non potest id licite facere. ibid.
43. Si credatur fœtus esse animatus, & viuus, potest & non potest mater sumere medicinam ad sanitatem, etiamsi præter intentionem abortus sequatur. p. 290.
44. In dubio, an proles sit iam mortua, vel an viua sit exitura, potest, & non potest mater sumere medicamentum directè curatiuum sui, cum periculo

ELSCO

Theob. I

Tom. II

E

& Problematum.

riculo nocendi proli si forte viuat. p. 291.

44. Licitum est, & non est filio, patrem bannitum occidere. ibid.

45. Licet, & non licet ad mortem damnare innocentem, qui secundum allegata, & probata nocens exponitur. pag. 292.

47. Licet, & non licet contumeliis te afficientem occidere, quando aliter eas iniurias non potes arcere. ibid.

Cap. 7. Circa restitutionem ex homicidio aut mutilatione. p. 293

48. Qui inuaforem occidit, excedens iustæ tutelæ moderamen, tenetur, & non tenetur ad restitutionem integræ. ibid.

49. Si quis suarum rerum qua posset postmodum iudicialiter recuperare, inuaforem occidat, tenetur, & non tenetur ad restitutionem. ibid.

50. Adulter occidens cum moderamine inculpatæ tutelæ maritum inuaforem tenetur, & non tenetur aliquid restituere. p. 294

51. Si quis laicus alteri dedit vehementem occasionem, ab eoque inuaditur: si potens fugere inuaforem occidit: tenetur & non tenetur ad restitutionem. ibid.

52. Religiosus, vel Clericus nolens aufugere dum potest, inuaforem si occidat: tenetur, & non tenetur restitutionem facere. ibid.

53. Si provocatus quis ad duellum, illud acceptat, & provocantem interimat; tenetur, & non tenetur ad restitutionem. p. 295

54. Si absque Domini culpa mancipium, aut animal aliquem occidat, aut vulneret: Dominus in conscientia tenetur, & non tenetur ad aliquam restitutionem. ibid.

55. Homicida, vel mutilator tenetur & non tenetur integrum lucrum cessans restituere. ibid.

56. In lucri cessantis ob necem, aut mutilationem computatione deducenda est, & non est æstimatio molestiæ, & & laboris quem occisus aut mutilatus in præstando officio, vel opificio fuisset subiturus. p. 296

57. Pro ipsius vita, aut membri privatione, deformitate, cicatrice hominis liberi facienda est, & non est aliqua restitutio. ibid.

58. Homicida tenetur, & non tenetur ex iustitia, pro anima à se occisi Missas, & orationes offerre. p. 297

Esob. & Mend. Theol. Moral. To. IV.

59. Homicida tenetur, & non tenetur restituere damnum, quod per accidens familiaribus, & amici occisi ex eius morte fuerit secutum. ibid.

60. Homicida tenetur, & non tenetur creditoribus, occisi restituere damna. ibid.

61. Hæredes homicidæ excusantur, & non excusantur à restitutione, si ille capite est damnatus. p. 298

62. Homicida compellendus est, & non est restituere, si ob id in gravi constitutus sit necessitate. ibid.

LIBER XXXIII.

Sextum, & Nonum Decalogi Præceptum.

SECTIO I.

De Sexto, ac Nono Decalogi Præcepto receptiores sine pugna Sententia. p. 299.

Cap. 1. **D**E Luxuria in communi. pag. 299

2.	De Fornicatione simpliciter.	p. 300
3.	De Adulterio.	p. 301
4.	De Incestu.	p. 303
5.	De Stupro.	p. 304
6.	De Raptu.	ibid.
7.	De vitio contra naturam.	p. 305
8.	De Sacrilegio.	p. 307
9.	De osculis amplexibus, tactibus, verbis obscenis.	p. 308
10.	De Concubinato.	p. 309
11.	De Virginitate.	ibid.
12.	De Desideriis, ac morosis Delectationibus.	p. 310.

SECTIO II.

De Præcepto Sexto, & Nono Problemata. p. 312

Cap. 13. **C**irca simplicem Fornicationem. Vbi de Concubinato. pag. 312

- Probl. 1.* Fornicatio simplex, seclusa Dei prohibitionem, ex natura sua est, & non est peccatum mortiferum. ibid.
2. Simplex Fornicatio est, & non est gravius peccatum furto. ibid.
3. Publici, ac notorii concubinarij sunt, & non sunt hodie ipso facto de iure suspensi.

Index Capitulorum,

- suspensi: & fiunt, & non fiunt irregulares si actum Sacri Ordinis exercent. p. 313
4. Poena suspensionis habet, & non habet locum in publicis concubinariis Clericis solum in minoribus constitutis. ibid.
5. Clerici publici concubinarij sunt, & non sunt de iure ipso facto excommunicati. p. 314
6. Concubinatus crimen est, & non est mere Ecclesiasticum iudices seculares, ex officio illud possunt, & non possunt punire. ibid.
7. Clericorum Concubinae possunt, & non possunt a iudice seculari puniri. p. 315.
8. Possunt, & non possunt occultae Clericorum Concubinae apud tribunal seculare accusari, & puniri. ibid.
- Cap. 14. Circa Stuprum. ibid.
9. Virgo consentit in defloratione sub cura parentum existens: tunc datur, & non datur Stuprum. ibid.
10. Stuprum committitur, & non committitur, etiam in Viduam honestam. p. 316.
11. De iure Canonico cogendus, & non cogendus deflorator, virginem dotare, si velit verberum poenam sustinere. ibid.
12. Deflorator Virginis sponte consentientis tenetur, & non tenetur in conscientia restituere illius parentibus damnum inde eis resultans, supplendo augmentum dotis, quo foemina deflorata indiget. ibid.
13. Qui Virginem vi, vel importunis precibus corrumpit, satisfactione ei praestita, adhuc tenetur, & adhuc non tenetur illius parentibus aliquid pro iniuria illata restituere. p. 317
14. Puella vi deflorata tenetur, & non tenetur defloratorem aequalis qualitatibus paratam, accipere in maritum, sed potest, & non potest dotem postulare. ibid.
15. Puella vi, dolo, aut importunis precibus deflorata, postea commodas nuptias sortita est, ita ut defloratio nullius ei damni causa extiterit: Certum deflorator tenetur adhuc, & non tenetur pretio deflorationem compensare. ibid.
16. Si quis sine dolo, fraude, aut precibus importunis accedat ad eam, quae iam est ab alio deturpata, pro virgine tamen putatam communiter: tenetur, & non tenetur ei aliquid restituere si res evulgatur. p. 318.
17. Praeces importunae, quae equipollent violentiae, sunt & non sunt illae, quae fiunt per crebras, ac repetitas rogationes, deambulationes, munuscula crebro emissa. ibid.
18. Quando quis fidei promittit nuptias foeminae, quam scit esse corruptam (modo non sit honesta foemina vidua) ut illius copulam assequatur, ea secuta tenetur, & non tenetur eam ducere, si aliunde non sint dispaes conditione. p. 319
19. Quando quis fidei foeminae aequali nuptias promittit serio promittenti, haud copula secuta tenetur, & non tenetur fidei promissor in foro conscientiae cum illa coniugium inire. ibid.
- Cap. 15. Circa Incestum. ibid.
20. Commixtio cum consanguinea uxoris in matrimonio tantummodo rato & non consummata est, & non est incestus necessario in confessione explicandus. ibid.
21. Incestus commissus cum propria consanguinea inducit, & non inducit impedimentum non petendi debitum, & carenti omni spe coniugij. p. 320
22. In excommunicatione, quam ipso facto incurrunt incestuosae nuptiae contrahentes, comprehenduntur, & non comprehenduntur, qui contraxere credentes se esse cognatos, vel affines intra gradus prohibitos, cum re vera non sint. ibid.
- Cap. 16. Circa Adulterium. p. 321
23. Coniux adulter potest, & non potest de iustitia debitum ab innocente coniuge exigere. ibid.
24. Qui filium suscepit ex adulterio, illumque reliquit inter filios legitimos mariti adulterae, praeter alimenta, tenetur etiam & non tenetur occurrere dano hereditatis, quae legitimis heredibus adimuntur, & dano dotis, quae pater putatius puellae spuriae tradidit, credens eam esse propriam filiam. ibid.
25. Adultera coniux tenetur, & non tenetur marito pecunias ex adulterio acquisite restituere. p. 322
- Cap. 17. Circa Sacrilegium. ibid.
26. Sacerdos simul ac Religiosus profusus delinquens contra sextum Praeceptum, committit, & non committit duplex sacrilegium alterum contra ordinem sacrum alterum contra votum solemne castitatis. ibid.
27. Profusus violans castitatem satisfacit, & non satisfacit confessioni dicendo, se habere castitatis votum, haud declarando esse solemne. ibid.
28. Quis voto solenni ac simplici obligatur

ELSCO

Theos I

Tom II

E

& Problematum.

- illigatur: Tenetur quidem & non tenetur, utrumque in confessione castitatis votum violatum explicare. p. 323
- Cap. 18. Circa peccatum Luxuriæ quod est contra naturam. ibid.
29. Est, & non est propriè Sodomitia, est vir cum fœmina: etiam propria vxore, rem habet in vase præpostero. ibid.
30. Patiens in Sodomitia crimine tenetur & non tenetur in confessione exponere fuisse patientem. p. 324.
31. Fœmina cum altera fœmina ita congregiendi, ut masculi gerat vices, & effusio seminis intra vas naturale sequatur, incidit, & non incidit in reſeruationem Sodomitice casum. ibid.
32. Sodomitiam exercens vir cum fœmina est, & non est reſeruationi obnoxius. ibid.
33. Patiens includitur & non includitur in casu Sodomitice reſeruationis. ibid.
34. Qui in vase præpostero Sodomitiam inchoat, sed postmodum semen extra vas profundit, incidit, & non incidit in reſeruationem. p. 325
35. Impuberes, incidunt, & non incidunt in Sodomitice reſeruationem. ibid.
36. Qui cum virgine copulam Sodomiticam gesserit, tenetur, & non tenetur, virginitatis circumſtantiam in confessione aperire. ibid.
37. Qui Sodomitice delinquit cum baptizato à se, vel cum eo quem sacro leuauit ex fonte, vel cum adoptato in filium: tenetur, & non tenetur in confessione hanc exprimere circumſtantiam. ibid.
38. Circumſtantia incestus in copula Sodomitica est, & non est distinctione graduum explicanda in confessione: sed sufficit, & non sufficit dicere: Sodomitice cum affine, vel consanguineo deliqui. p. 326
39. Clericus rem habens cum fœmina in vase præpostero incurrit pœnas Bullæ Pij V. contra Clericos Sodomitice. ibid.
40. Sodomitice patiens Clericus incidit, & non incidit in Bullæ huiusce pœnas. p. 327
41. Clericus crimine Sodomitico semel, bis, aut ter perpetrans, incurrit, & non incurrit præfatæ Bullæ pœnas. ibidem.
42. Clerici incurrunt, & non incurrunt Bullæ Pij V. pœnas in conscientia, ante sententiam iudicis. ibidem.
43. Clericus Sodomitia occultus, est, & non est suspensus ipso iure: & si celebrat, incurrit, & non incurrit irregularitatem. p. 328
44. Clericus vitium Bestialitatis perpetrans incurrit, & non incurrit Bullæ Pij V. pœnas. ibid.
45. Si pollutio accadat alicui in plena vigilia, in qua effusionem potest reprimere: tenetur, & non tenetur id præstare. ibid.
46. Mortale est, & mortale non est delibere de desiderare in vigilia, ut tibi, vel alteri pollutio eueniat in somno ob aliquem finem bonum, v. gr. ob corporis sanitatem, seu ob libidinis mitigationem. p. 329
47. Quando causa pollutionis euenit in somno, est mortalis in genere luxuriæ: est, & non est mortalis pollutio eiusmodi. ibid.
48. Vir coniugatus semine intra vas vxoris emisso, ab illa recedit, valde quidem affecta libidine: Potest hæc, & non potest tactibus se ad pollutionem excitare. ibid.
- Cap. 19. Circa Raptum. p. 330
49. Ut incurrantur pœnæ iuris Canonici, & Tridentini contra raptos fœminarum, necesse est, & necesse non est ut fiat raptus causa matrimonij: sufficit, & non sufficit fieri causa libidinis. ibid.
50. Mulier rapiens aliam mulierem libidinis causa, est, non est pœna ordinaria iuris puniendi. ibid.
51. Masculus causa libidinis masculum rapiens est, & non est ordinariæ legis pœnæ obnoxius. p. 331
52. Parochus assistens matrimonio raptoris cum rapta nondum extra potestatem illius in loco tuto, ac libero posita incurrit, & non incurrit pœnas Concilij, & Cap. fin. nempe suspensionem per triennium. ibid.
53. Est, & non est raptus pœnis Concilij & iuris communis obnoxius, si fœmina sui iuris consentiat, quamuis raptor impediens vim inferat. ibid.
54. Raptus ille, in quo fœmina rapta consentit, parentibus illius raptum omnino ignorantibus, est, & non est puniendus rigorosis Concilij pœnis. ibidem.
55. Si parentibus inuitis, & resistentibus fœmina rapta consentiat, raptor subest, & non subest Tridentini pœnis pag. 332.
56. Pœna Concilij comprehendit, & non comprehendit raptum, in quo fœmina

Index Capitulorum,

foemina virum abripit renitentem
ut scum ineat matrimonium. ibid.
Cap. 20. Circa morosam Delectationem.
pag. 333

57. Ut Delectatio morosa sit peccatum
mortale, sufficit, & non sufficit quod
quis animaduertat, rem esse prohi-
bitam ac moraliter illicitam licet
non animaduertat in speciali illicita-
tam esse moraliter. ibid.

58. Delectatio morosa & consensus
deliberatus voluntaris habitus de
cogitatione, seu de speculatione
operis mali, est, & non est lethale
peccatum. ibid.

59. Est, & non est lethale peccatum, ne-
gatiue se habere circa delectatio-
nem morosam, & non positiue resi-
stere. ibid.

60. Est, & non est peccatum mortale
desiderium, & consensus condition-
nalis intensus, quo quis vult adulteriū
v.g. committere, si ei esset licitum p. 334.

61. Licet, & non licet sponsis de futuro
delectatio sensualis de culpa habenda
tempore coniugij, etiam si fiat sine
pollutionis periculo. ibid.

62. Coniuges absentes possunt, & non
possunt licite de copula cogitata dele-
ctari secluso pollutionis periculo. p. 335

63. Vidua potest, & non potest, sine le-
thalis periculo ex cogitatione copulae
licite praelapsa delectari. ibid.

64. Mortaliter delinquit & non delinquit
mortaliter, qui delectatur in actibus ex
se mortalibus accidentibus quidem in
ebrietate, in dementia, aut in somno.
aut ignorantia. ibid.

65. Peccat, & non peccat lethaliter, qui
ob bonum finem in actibus malis pre-
lapsus delectatur. ibid.

LIBER XXXIV.

Septimum, & Decimum. Deca- logi Praeceptum.

SECTIO I.

*De Praecepto Septimo ac Decimo Decalogi
receptiores sine lite Senten-
tia. p. 337.*

Cap. 1. V I D sit Furtum? ibid.

2. Furtum quale ad pec-
catum, ubi de furtis mi-
nuit. ibid.

3. De quantitate ad lethale peccatum
sufficiente. p. 339

4. De Filiorum furtis. ibid.

5. De furtis Vxoris. p. 340

6. De Famulorum furtis. p. 341

7. De furtis Religiosorum. ibid.

SECTIO II.

*De Praecepto Septimo ac Decimo Decalogi
Problemata. p. 342*

Cap. 8. **C**irca grauem in Furto quanti-
tatem ibid.

Probl. 1. Grauis in furto quantitas potest,
& non potest generatim definiti. ibid.

2. Peccat, & non peccat mortaliter qui
rem paruum furatur, quam scit ma-
gni à domino pendi, ob idque magno
angore afficiendum. ibid.

3. Si dominus rei levis furata alium oc-
cidat, credens illum fuisse latronem,
fur malitiose hoc gerens, tenetur ad
homicidij restitutionem. ibid.

4. In furto reliquiarum datur, & non da-
tur materiae paruitas. p. 343

Cap. 9. Circa minuta Furta. ibi dem

5. Quando quis ab initio proposuit
animo furari ab vno multa mini-
ma vsque ad notabilem quantitatem,
singulae actiones illorum minimorum
sunt, & non sunt lethalia pecca-
ta. ibid.

6. Quando quis animo proposuit fura-
ri à pluribus multa minima vsque ad
notabilem quantitatem, minimorum
delinquit, & non delinquit morta-
liter. pag. 344.

7. Est, & non est mortale peccatum
furari, minima à pluribus intentione
perueniendi ad summam grauem si
quis id efficiat, quia non habet unde
alias ipse, ac familia viuat. ibidem

8. Omnia rerum minimarum furta,
etiam si notabilem constituent quan-
tatem, sunt, & non sunt mortalia,
obligant, & non obligant ad restitu-
tionem sub mortali. ibid.

9. Quando vnus memor praeteritorum
furorum rerum minimarum quae vel
ab vno, vel à diuersis abstulit furatur
rem quoque minimam, quae nouit
quantitatem mortalem compleri:
peccat, & non peccat lethaliter in il-
lius ablatione, quamuis in hoc, nec
in aliis furtiolis animum habuerit
non amplius furandi. p. 345

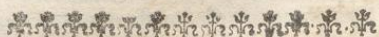
10. Si post vltimum furtiolum complens
quantitatem mortalem, aliud mini-
mum

& Problematum.

- num furtum geratur: committitur, & non committitur in illius acceptione nouum crimen lethale. *ibid.*
11. Qui leuem quantitatem aufert ab eo, a quo alij notabilem iam abstulerant, peccat, & non peccat lethaliter. *ibidem.*
12. Qui nullatenus causa fuit, vt alij minuta furta ex pradio cuiusdam (v. gr.) agricolæ gesserint, si conscius sit furti aliorum peccat, & non peccat lethaliter modicum cum ipsis, vel separatim accipiēdo cum omnia illa furtiola simul notabilem implent quantitatem. *p. 346*
13. Quando vltimum furtiolum cum præcedentibus coniunctum peruenit ad mortalem quantitatem: sufficit, & non sufficit, illud restituere. *ibid.*
14. Quando non communicato consilio, sed tamen alijs scientibus, alios minima ab vno eodemque furtiola accepisse, singuli eorum peccant, & non peccant lethaliter, tam accipiēdo, quam non restituendo minima. *ibid.*
15. Excommunicatio lata contra furantes minima, ex quibus graue damnum proximo coalescit, ligat, & non ligat eos, qui arripiendo minimale lethaliter non peccarunt. *ibid.*
- Cap. 10. Circa filiorum Furta. p. 348.*
16. Filius familias seruiens patri potest, & non potest clam accipere tantum, quantum pro eo seruitio extraneo cuidam esset impendendum. *ibidem.*
17. Pater amittit, & non amittit vsum fructum bonorum aduentitiorum filij per professionem ipsius in Religione approbatam. *ibidem.*
- Cap. 11. Circa vxoris in maritum, & mariti in vxorem furta. p. 349*
18. Vxor peccat, & non peccat circa obedientiam, si bona, quæ iure potest, contra expressam mariti prohibitionem expendat. *ibid.*
19. Vxor, quæ amplissimam detulit dotem, potest, & non potest absque mariti facultate quinquaginta (v. g.) aut sexaginta aureos nutrici ipsius ad dotem filiarum, aut ob licitum alium titulum impertire. *ibid.*
20. Vxor tenetur, & non tenetur, post mortem viri in suam referre partem, quæ ipso contradicente egenis parentibus verbi gratia fuit impertita. *p. 350*
21. Si maritus bona communia sibi & vxori dissipet, tenetur, & non tenetur, matrimonio soluto, id in suam partem referre, in quo vxorem dampnificauit. *ibid.*
22. Parentes tenentur & non tenentur computare in partem, de qua libere disponere possunt, eas donationes, & moderatas eleemosynas, quas minutatim in vita gessere ob damnum inde filiis resultans. *p. 351*
- C. 12. Circa furta vassallorum in Principes, famulorum in dominos. ibid.*
23. Quantitas minor duobus nummis aureis est, & non est lethale furtum vassalli respectu Regis, vel Principis. *ibidem.*
24. Lethalis quantitas in furtiua receptione Regina vel filiorum Regis, potest, & non potest definiri. *ibid.*
25. Quando famulus via iuridica potest à domino exquirere, quod sibi debitum denegatur, potest, & non potest id clam accipere sine furti reatu: incurrit & non incurrit excommunicationem latam contra occultos furatores. *p. 352*
26. Serui, & ancillæ possunt, & non possunt sine furti reatu habere peculium, seu dominium rebus à se acquisitis: v. gr. si ancilla, nihil dominam defraudando tempore sibi superfluentes à debito seruitio aliquid lucretur, vel seruus similiter. *ibid.*
27. Serui captiui possunt, & non possunt licite sese ipsos à suis dominis furari, siue fugere in patriam, aut in alia loca vbi libertate potiantur. *p. 353.*
28. Quando constat dominis huiusmodi seruo ad suos aufugere: possunt, & non possunt licite ob id ab eis puniri. *ibidem.*
- C. 13. Circa Religiosorum furta. p. 354*
29. In furtis Religiosorum ex Monasterij bonis est, & non est peccatum lethale minor quantitas, quam necessaria est ad lethale peccatum in filiorum familias furtis. *ibid.*
30. Religiosus minutatim furto accipiens quantitatem quinque vel sex Regalium, quæ furtum graue constituit, peccat lethaliter mox, ac vltimo furtiolo eam quantitatem attingit. *ibid.*
31. Prælati ac Superiores locales Religionis, verbi gratia, Abbates, Priores, rectores, Abbatissæ, &c. possunt, & non possunt, sine furti reatu dare domesticis, & externis singulis

Index Capitum,

- mensibus duos, aut tres aureos de
Monasterij facultatibus. p. 355
32. Religiosus expulsus acquirens sibi
non liberatur à furti reatu, quicquid
acquirat acquirat & non acquirit Mo-
nasterio. ibid.
33. Si Religiosus eiectus aliquid in illi-
cita expendat, ille qui ab eo accepit,
tenetur, & non tenetur ea Mona-
sterio restituere. ibid.
34. Furti reus est, & non est religio-
sus, qui volenti sibi aliquid notabile
largiri, orat, ut alteri sui contem-
platione donet. pag. 356

LIBER XXXV.

Octauum Decalogi Præceptum.

SECTIO I.

*De Præcepto octauo Decalogi, receptiores
absque lite sententiæ. p. 357.*

- Cap. I. **D**e Fama, & Infamia: de
Honore, ac dedecore
generatim. ibid.
2. De Mendacio. pagina 358
3. De Detractione. ibidem.
4. De Secreti reuelatione. p. 361
5. De Contumelia, & derisione. p. 363
6. De Sufuratione. p. 363
7. De Maledictione. pag. 364
8. De Iudicio temerario, Suspicionis,
Dubitatione. p. 365
9. De Fama, & Honoris Restitutione.
pag. 366

SECTIO II.

De Præcepto octauo Problemata. pag. 273

- Cap. 10. **C**irca Detractionem, & con-
tumeliam. ibid.
- Probl. 1. Licet, & non licet contumeliam
contumelia, conuitium conuitio ali-
quando propellere. ibid.
2. Est, & non est lethale peccatum
contra iustitiam, audita aliorum cri-
mina referre apud illos quos credis
ex mera leuitate esse credituros, ad-
dens, te sic audisse, sed minime cre-
dere. ibidem.
3. Est, & non est lethale peccatum re-
ferre crimen alterius occultum vni,

aut alteri viro prudenti, qui cela-
bit illud, ac si ei referatum non fue-
rit. p. 369.

4. Est, & non est lethale peccatum,
sine causa iusta, & honesta ob me-
ram curiositatem, & leuitatem natu-
ralem ex obiecto, de vita, ac mo-
ribus aliorum inquirere, si inqui-
rens persona grauis sit. ibid.
5. Est, & non est peccatum contra iu-
stitiam infamare illum, qui falsis
virtutibus famam acquisiuit. p. 370
6. Illum, qui de vno crimine publice est
infamatus, licitum est, & non est li-
citur, de aliis delictis alterius spe-
ciei leuioribus infamare. ibid.
7. Dicitur, & non dicitur Libellum infamatorium manifestare ille, qui vni
solummodo persone perlegit. Vbi
plura de Libellis famosis. p. 371
8. Conficiens libellum famosum tenetur
& non tenetur sese manifestare, si su-
perioris edicto, vel sub censura iu-
beatur, ut se prodatur. ibid.
9. Peccat, & non peccat lethaliter con-
tra iustitiam, qui sine legitima cau-
sa iterum infamat illum, qui publice
criminosus fuerat per Iudicis senten-
tiam, vel per publicum factum, sed
tamen iam erat bonam famam assen-
sus, aut illius delicta obliuioni
erant reuocata. p. 372
10. Peccatum lethale est, & pecca-
tum lethale non est aut contra iusti-
tiam, aut contra charitatem, in-
famatum iuridice, vel publice in vno
loco, divulgare in alio, ad quem fa-
ma illius delicti vel nunquam, vel
post longissimum tempus est peruen-
tura. ibid.
11. Erit, & non erit peccatum lethale
contra iustitiam, infamatum publi-
ce in vno loco, in alio publicare, si
ob id infamato præter infamiam ali-
quod aliud graue incommodum sit
obuenturum. ibid.
12. Peccabit, & non peccabit contra
iustitiam, qui alibi divulget crimen
illius, quem scit fuisse iuste à iudi-
ce, aut falsorum testium iniquitate
hoc in loco damnatum. p. 373
13. Licet, & non licet crimen falsum
proximo affingere, ad torturam in
iudicio, vel extra illud damnum gra-
ue vitandum. ibid.
- Cap. 11. Circa secreti nobis commissi
custodiam. p. 374
14. Obligatio seruandi secretum oritur
ex

& Problematum.

- ex iustitia, non ex fidelitate, & oritur ex fidelitate, non ex iustitia. ibidem.
15. Peccat lethaliter & non peccat contra iustitiam, qui alienas litteras à domino laceratas, & per partes in locum publicum proiectas postea iungit, ac collectis earum fragmentis, legit & manifestat. p. 375
16. Qui aperiendo litteras, non solum venialiter sed & lethaliter peccavit, si tunc præter intentionem, & opinionem graue damnum sequatur: tenetur & non tenetur ad restitutionem. ibid.
17. Erit & non erit lethale piaculum, alienas litteras sine nocendi animo ob curiositatem aperire. ibid.
18. Quando quis per vim aut fraudem secretum alicuius accepit, potest, & non potest, ad vitandum proprium irreparabile suum damnum deregere. p. 376
19. Peccata occulta subditorum, quæ solum vergunt in damnum ea committentis, possunt, & non possunt Superioribus reuelari à cognoscere fraterna correctione non præmissa. ibidem.
- Cap. 12. Circa sui ipsius infamatorem. p. 377.
20. Lethale est, & non est, seipsum sine causa infamare, scdò præcisè in propriæ infamiae ratione. ibid.
21. Ad vitanda grauius tormenta iudicio, vel diuturnum carcerem, lethale est peccatum, & non est, seipsum infamare, vel falsum sibi imponendo crimen, vel verum occultum confitendo, ex cuius impositione, vel confessione certò quis sciat, se capituli sententia afficiendum. p. 378
22. Ille qui in tormentis sibi falsum crimen affinxit, ob quod capitali subest sententia, tenetur, & non tenetur sese in supplicij loco retrahere. pagina 379
23. Mortale est, & mortale non est interuenientes sententiæ contra aliquem delinquentem circa sceminarum sollicitationem, in confessione in Aula S. officij prolata, delinquentem aliis manifestare quælibet. ibidem.
- Cap. 13. Circa Sufurationem & Maledictionem. p. 380
24. Licet, & non licet per Sufurationem alium excludere ab amicitia, quam ipse tibi ambis inire cum Principe, (verbi gratia,) narrando tantum aliquos naturales defectus, illius quem intendis excludere. ibid.
25. Est peccatum contra iustitiam, & non est peccatum contra iustitiam restitutioni obnoxium per sufurationem defectus naturales aliquos aperiendo, alterum à familiaritate Principis abstrahere. ibid.
26. Sufurationis peccata differunt, & non differunt specie propter diuersitatem amicitia, quam turbant: verbi gratia, si turbetur concordia inter coniuges, inter patrem & filium, inter fratres, inter sodales, inter amicos. ibid.
27. Necessariò debet, & non debet in confessione explicari malum, quod per maledictionem exoptatum est proximo. p. 381
28. Quando maledictio est in parentes, in Prælatum, in herum prolata quidem ore solum sine animo: semper est, & non est lethale peccatum. ibid.
29. Maledictiones differunt, & non differunt specie iuxta mala, quæ proximo optamus. ibid.
30. Qui omnia, aut multa mala simul alteri imprecatur multarum scilicet specierum deformitates: tenetur, & non tenetur earum numerum, in confessione exponere. p. 382
- Cap. 14. Circa iudicium temerarium, & suspiciones. ibid.
31. Quando virinque sunt motiua probabilia, est, & non est peccatum graue iudicare probabiliter contra personam præstando de eius delicto graui probabilem assensum. ibidem.
32. Materia grauis ad hoc, vt iudicium temerarium de illa sit culpa grauis, est, & non est, quando temere iudicamus aliquam culpam mortalem de proximo. ibid.
33. Iudicium temerarium est, & non est peccatum eiusdem speciei infimæ cum detractione. p. 383
34. Suspicio temeraria, qua scilicet ex leuibus habetur iudiciis, ex suo genere, & obiecto est, & non est peccatum lethale. ibid.
35. Opinio temeraria ex suo genere est, & non est peccatum mortiferum. p. 384
36. Licitum est, & non est nobis alteri imprecari malum sub ratione boni, id est, ægritu-

Index Capitulorum,

- ægritudinem peccatori, ut conuertatur. *ibid.*
- Cap. 15. Circa Famæ Restitutionem. *ibid.*
37. Famæ proximi debet, & non debet necessarîo cum periculo vitæ restitui. *ibidem.*
38. Quando fama restitui non potest, infamator tenetur, & non tenetur eam pecunia compensare. p. 385
39. Infamator tenetur, & non tenetur ad restitutionem famæ, si infamatus suis virtutibus eam recuperavit. *ibid.*
40. Si infamia est iam obliuione sepulta, & restitutio nondum facta, infamator tenetur, & non tenetur adhuc restitutionem agere. p. 386
41. Qui aliquem infamauit non imponendo ei crimen falsum, sed manifestando verum occultum: tenetur & non tenetur, ad tantam damnorum temporalium restitutionem, ad quam tenetur ille, qui falso alium infamauit. *ibid.*
42. Dānificasti Antonium (verbi gratia) in pecunia, & ille te grauiter contra iustitiam infamauit: potes, & non potes pro rata iniuriæ ei denegare pecuniæ restitutionem. p. 387
43. Qui alium infamauit siue crimen falsum ei assignando, siue verum occultum reuelando, si iuranti ei se fuisse mentitur fides non adhibeatur, tenetur, & non tenetur testes adhibere. *ibidem.*
44. Qui se mutuo ad inuicem infamarunt excusantur & non excusantur à mutua restitutione. *ibid.*
45. Si ille, cuius famæ detraxit, mortuus sit, & dānatus in tartarū, teneor adhuc & non teneor ex iustitia eius famam non lædere, læsamque restituere. p. 388
46. Cum Petrus de Ioannis vitio loqueretur, alij per errorem de Paulo intellexere, & ideo paulus apud ipsos famę patitur detrimentum, Petrus ex iustitia tenetur, & non tenetur ab auditoribus errorem auferre. *ibid.*
47. Obligatio restituendi pro fama læsa transit, & non transit ad infamatis hæredes. p. 389
48. Reus legitime imò non legitime interrogatus negans delictum tenetur, & non tenetur ad restitutionem accusatoris, & testibus, quibus iniuriam intulit, quatenus videtur implicite affirmare eos falso accusasse, & testificatos fuisse. *ibid.*
49. Si auditores per simplicem retractationem non credant, teneris, & non teneris iuramentum adhibere. *ibid.*
50. Quando auditores nec adhibito iuramento, aut testibus credere nolunt, infamator tenetur, & non tenetur aliud adhuc mediū resarciendi famam proximo à se ablatam procurare. p. 390
51. Petrus Antonium in materia castitatis iniuste infamauit: potest, & non potest ei famam restituere, landando eū in aliis materiis, quando non adest alius modus famam læsam resarciendi. *ibid.*
52. Infamator tenetur, & non tenetur læsam proximi famam restituere non solum apud eos apud quos eam læsit, sed etiā apud illos, quibus ipsi posita dixerunt. p. 391
53. Qui aliter potest suam famam tueri, & tamen vult eam tueri detegendo detractoris vitia occulta: delinquit solum contra charitatem, non contra iustitiam & contra iustitiam proculdubio delinquit. *ibid.*
54. Quando in occulto læsus fuit honor alicuius, est, & non est satisfaciendi obligatio. *ibid.*
- Ad Dominam meam Epilogus. p. 392